

Makelaardij
CHRIS DRAIJER

makelaardijdraijer.nl

Uw belang staat als
een huis!

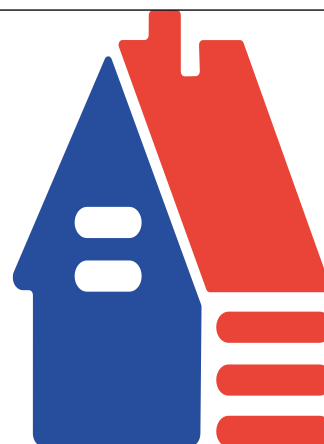
 www.vallingabouw.nl

 Bolsward

 0515-572516

  Bouwend Nederland

**BOUW
GARANT**

**NIEUWBOUW
VERBOUW
RENOVATIE**

VALLINGA BOUW

Nieuwbouw, verbouw, renovatie of restauratie plannen?

Wij bouwen uw wensen tot werkelijkheid!

Inhoudsopgave

Organisatie	4
Van de redactie	5
Van het bestuur	6
Beste veehouders en loonwerkers	7
Excursie naar Hegewiersterfjild	8
Joop Ykema benoemd als lid van verdienste	9
Van Vogelwacht Bolsward	10
Vogelwacht Bolsward online	11
Eerste kievitseieren vogelwacht	12
De Merel	13
Hoe de bunzing aan zijn stank komt	14
De slechtvalk broedt in Bolsward	15
"Nazorgers kunnen wel janken"	

Uit de oude doos, In gesprek met Willem Louwsma	17
Weidevogels beschermen: uit het land, in de mand – met een verrassende twist!	19
Broedzorg	22
Afscheid van onze voorzitter Eugene Rosenau	23
Stichtingen en bedrijven sponsoren tweede Faunadrone aan Vogelwacht Bolsward	24
Kerkuilenwerkgroep Bolsward	25
Nieuwbouw Bolsward Oost	26
Interview met Bôte de Boer	27
Tellingen en waarnemingen Eelco Brandenburg	29
Van de nazogcoördinator, nazorgcijfers Bolsward 2024	34
Nazorgcijfers 2013-2024	35
De cijfers in de regio's	36

Dit leest u o.a. in deze jaargids:

Een verslag van onze excursie naar een natuurgebied:

Een mooi verhaal over een broedende slechtvalk in Bolsward:

Een uitgebreid interview met Bôte de Boer:

nieuwsgierig

Wie vraagt komt verder. Nieuwsgierig zijn wij naar de ontwikkelingen in ons vakgebied, naar wat daar achter de horizon van de grafische wereld gebeurt. Nieuwsgierig zijn wij vooral ook naar u. Uw bedrijf, uw wensen en uw doelen. Samen gaan we op weg, zodat wij voelen en ervaren wat u drijft. Dat is de weg naar succes. Door onze blik op de toekomst, lopen we nooit achter de feiten aan. Wij durven te investeren, want wij zien overal kansen. Welkom bij van der Eems.

Colofon

Dit is de vijftiende editie van het jaarverslag nieuwe stijl.

Redactie en vormgeving:
Rutger de Lange en Philip de Vries.

Aan dit nummer werkten verder mee:

Eelco de Lange, Wiebe Palstra, Eelco Brandenburg, Jan Kroese, Marrit Post, Joop Ykema, Willem Louwsma, Henk Rienstra, Tristan Osinga, Wilko Palstra, Bôte de Boer, Lolke Okkema, Eugene Rosenau, Klaas Akkerman en Durk Bakker.

Jaar van uitgave: 2025

Tekst correctie: Joop Ykema

Drukker:
Grafische groep van der Eems.

Uivoering en lettertype:
Glossy full color, Verdana 9.

Oplage: 375 stuks

Bronvermelding

- Foto's omslag, Marrit Post, Gerke Visser en Wiebe Palstra;
- Foto's pag. 8, Henk Rienstra en Jan Kroese;
- Foto pag. 9, Jan Kroese;
- Foto's pag. 11, Wiebe Palstra;
- Foto's pag. 12, Marrit Post;
- Foto pag. 13, internet;
- Foto's pag. 14, Eelco Brandenburg;
- Foto's pag. 15 en 16, Lolke Okkema;
- Foto's pag. 17 en 18, Philip de Vries;
- Foto's pag. 19, aangeleverd door Marrit Post;
- Foto's pag. 22, Philip de Vries;
- Foto's pag. 23, Wiebe Palstra;
- Foto's pag. 24, Internet;
- Foto's pag. 25, Durk Bakker.
- Foto pag. 26, Henk Rienstra.
- Foto pag. 27 en 28, Jan Kroese.
- Foto's pag. 29 t/m 33, Internet en Eelco Brandenburg.
- Foto's pag. 35, Wiebe Palstra.
- Tekst en illustraties pag. 36 t/m 39 BFVW en Provincie Fryslân;
- Overige grafieken en tabellen, Redactie.

Organisatie

Vogelwacht Bolsward e.o., opgericht 28 februari 1947, aangesloten bij de BFVW. Aantal leden en donateurs 320.

Bestuur:

Voorzitter: E. Rosenau, Tel: 06-13464297 e-mail: rosenau1@gmail.com

Vice-voorzitter: W.A. Palstra, Tel: 06-46085050 e-mail: wpalstra@hotmail.com

Secretaris: Marrit Post, e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com
Tel: 06-47892770

Notulist en agendabeheer: Jan H. Kroese,
Tel: 06-29335374 e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Penningmeester: T. Osinga, Marnedijk 13, Tel: 06-20636736
e-mail: tristanosinga.to@gmail.com

Nazorg coördinator adm.: T. Osinga, Tel: 06-20636736
e-mail: tristanosinga.to@gmail.com

Bestuurslid: Wilko Palstra, Tel: 06-10347218 e-mail: wilkopalstra@gmail.com

Leden- en donateurs administratie: Marrit Post,
e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com Tel: 06-47892770

Broedzorg coördinator: Vacature vacant. *(heeft u een ring gevonden dan kunt u deze opsturen naar W.A. Palstra, gegevens zie hierboven)*

Jeugdcoördinator: Vacature vacant.

Functionele leden:

Redactie Jaarverslag: Ph. de Vries, De Ljip 12, 8702 CG Bolsward. Tel: 06-57247842 e-mail: vw.redactie@outlook.com
R. de Lange, de Bunders 27, 8701 GR Bolsward. Tel: 06-11195698 e-mail: vw.bolsward@ziggo.nl

Webmaster: R. de Lange, de Bunders 27, 8701 GR Bolsward. Tel: 06-11195698 e-mail: vw.bolsward@ziggo.nl

Advertentiewerving: J. Ykema, de Wilster 1, 8702 CH Bolsward. Tel: 0515-575951 e-mail: jp.ykema@gmail.com

Vliegende brigade:
W. Terra. Tel: 0515-575428 Mobiel: Tel: 06-29230697

Wintervoeding:
R.O. Stoelinga. Tel: 0515-573822

Financiële gegevens:

Bankrelatie: Rabobank Bolsward, rek.nr.: NL16RABO.03087.07.311

Online:

Website: www.vogelwachtbolsward.nl

Facebookpagina: <https://m.facebook.com/VogelwachtBolsward>

Van de redactie

Na een kletsnat voorjaar, welke tot begin juni voortduurde, hadden we een mooie zomer.

De oktobermaand ging weer als één van de warmste maanden, ooit gemeten, de boeken in.

En nu is het december. De feestdagen naderen al weer.

Rutger en ondergetekende zijn druk bezig met de voorbereidingen van onze jaargids.

Bestuurslid Wilko Palstra is een avondje langs geweest en zal ook dit jaar weer de verschillende geledingen binnen onze wacht aansturen. Vorig jaar was deze opzet erg goed bevallen, een vast aanspreekpunt vanuit het bestuur.

Vanuit de redactie heten we Marrit Postma van harte welkom. Zij is de nieuwe secretaresse van onze wacht. Voorwaar een pittige functie binnen het bestuur. Succes toegewenst van onze kant!

Zij leverde al snel mooie artikelen over de Merel en over 'Wildebras', die samen met haar vriend en ons bestuurslid Jan Kroese een mooi artikel voor de jeugd maakte.

Zoals u verder in deze gids kunt lezen komen er veel verschillende zaken op het bordje van het bestuur terecht. Het is een actieve club met hart voor onze weidevogels.

Onder andere de volgende zaken passeren de revue;

- Bolsward Oost de nieuw te ontwikkelen woonwijk
- Drone aanschaf en gebruik
- Collectieven en financiële bijdrage
- Website gebruik en beheer
- Predatiedruk en slechte reproductie getallen van de 4 hoofdsporten.

Inmiddels hebben we een nieuw regering die ons laat geloven dat alle problemen voortvarend worden aangepakt. En dat ze het veel beter en sneller zullen regelen dan het voorgaande kabinet.

Niets blijkt minder waar! Alles wordt vooruit geschoven, op de lange baan of gemaakte afspraken worden doodleuk gestopt. Een treurig geheel. En onze boeren, natuur en weidevogels blijven in onzekerheid en verbaasdheid achter.

Iedereen snapt dat er geen simpele en snelle oplossingen voor landbouw en natuur zijn. In ons dichtbevolkte land wordt over elke vierkante meter grond gedebatteerd. De belangen zijn groot en iedereen heeft een mening. Waar sterk behoefte aan is, is duidelijkheid op de lange termijn, visie en daadkracht. Jammer dat die duidelijkheid ver te zoeken is. Met als resultaat onrust, stilstand en dat is slecht voor de natuur en onze weidevogels.

De predatiedruk in onze rayons is enorm en u leest hierover het nodige in deze gids.

Verder komen er weer een aantal vertrouwde items aan bod. Als redactie hebben we weer geprobeerd een mooie en vooral actuele jaargids te maken.

Met zaken die voor u als lezers informatief, wellicht leerzaam, en vooral een reëel beeld geven van de werkzaamheden van onze Vogelwacht. Actief inspelen op de zaken die op ons af komen met als doel de weidevogels te beschermen. Maar ook stadsvogels nestgelegenheid te bieden.

Om met een mooi slot te eindigen: de Slechtvalk heeft dit jaar 3 jongen grootgebracht op de St. Franciscus kerk. En dat in een kletsnat voorjaar! Intussen worden ze al weer gesignaleerd op de Martinitorren.

Wij wensen u veel leesplezier. Ideeën en opmerkingen zijn altijd welkom bij de redactie, we horen het graag.

Rutger de Lange en Philip de vries.

Rosenau Stuc
TRADITIONEEL STUCADOOR

E. Rosenau
Kleine Dijkakker 32
8701 HX Bolsward

T 0515 581 992
M 06 1346 4297
E info@rosenau-stuc.nl

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede
mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit
konden geven.**

Van het bestuur

Als ik dit schrijf is er alweer bijna een jaar om, een bewogen jaar zowel in onze wereld als voor de Vogelwacht Bolsward.

Zo zijn we onder andere bezig geweest om sponsors te zoeken voor de aanschaf van een tweede drone en zijn we bezig geweest om compensatie te krijgen voor de weidevogels en de zwaluwwand, dit in verband met de woningbouw van Bolsward Oost. Meer over dit alles kunt u verderop in het Jaarverslag lezen.

Begin 2024 heeft de bosmaaier overuren gedraaid, door het natte weer konden tractoren niet in het weiland verkeren om het riet te maaien bij de verschillende plas-drassen die onze wacht rijk is. Het kort houden van riet is een belangrijke preventieve maatregel, omdat predatoren zo minder dekking hebben om weidevogels ongezien te benaderen. Enkele enthousiaste vrijwilligers hebben zich een aantal dagen weten te vermaken met de bosmaaier en zo is er meer dan anderhalve kilometer riet plat gelegd.

De winter verliep zacht, maar was wel erg nat wat leidde tot ondergelopen landerijen en dat had als voordeel dat de muizenstand, na een extreem goed muizenjaar, in raptempo in aantal afnam.

Ook het voorjaar verliep over het algemeen nat, dit zorgde ervoor dat de eerste snee vrij laat binnen gehaald kon worden.

Het eerste kievitsei van onze provincie werd gevonden op 5 maart bij Schasterbrug door Anne Wind. Marco Veldhuizen vond het eerste ei van van onze gemeente nabij Oppenhuizen. Vader en zoon Eddie en Pieter Dijkstra vonden het eerste kievitsei van onze Vogelwacht nabij de Burgwerderhoek. Op 17 maart werd het eerste jeugdkievitsei van onze wacht gevonden door de zusjes Britt en Fabienne Palstra aan de oostkant van Bolsward. Het broedseizoen kunnen we opsplitsen in twee delen. De eieren van de eerste leg kwamen in de meeste gevallen gewoon uit en we hadden dan ook een goede eerste alarmtelling. Twee weken later tijdens de tweede alarmtelling waren de meeste ouders alweer zonder kuikens en bij de derde alarmtelling was het doodstil in het weiland. De oorzaak wordt gekwetend aan het goede muizenjaar van 2023 waar veel roofdieren van geprofiteerd hebben; meer voedsel is een groter aantal jongen bij de roofdieren. Het jaar daarop komen deze vogels terug en moeten dan bij een slecht muizenjaar

overschakelen naar een andere gemakkelijke prooi en dat zijn in het voorjaar de kuikens van de weidevogels.....

Nu even heel wat anders.....

Dit is mijn laatste schrijven als voorzitter van de Vogelwacht Bolsward. Na de laatste ledenvergadering in maart 2025 stop ik als voorzitter, ik blijf nog wel lid en nazorger voor de Vogelwacht. Ik ben volgens mij 12 jaar voorzitter geweest en heb dit altijd met veel plezier gedaan. Helaas moet ik vanwege gezondheidsredenen de voorzitters-hamer overdragen. Ons bestuurslid Wiebe Palstra is bereid om de voorzittershamer over te nemen. Mits er zich geen tegen kandidaten melden bij het bestuur, zal Wiebe in de ALV van maart 2025 als voorzitter van onze wacht worden voorgedragen aan de leden.

En tot slot nog dit: het huidige bestuur kan wel wat hulp gebruiken voor diverse taken binnen het bestuur en we zoeken ook leden voor werkzaamheden die zonder een bestuursfunctie verricht moeten worden.

Er zijn twee nieuwe bestuursleden bijgekomen te weten Marrit en Wilko om het bestuur te ondersteunen bij diverse taken binnen het bestuur en dat doen ze met veel enthousiasme. En daar zijn we vanzelfsprekend hartstikke blij mee, maar..... waren ze niet bereid geweest dan had de Vogelwacht Bolsward e.o. in zijn huidige vorm niet meer kunnen bestaan wegens te weinig bestuursleden.

Wil onze Vogelwacht blijven bestaan en dat is wel de bedoeling neem ik aan, dan moeten er echt een paar mensen bij om de taken/werkzaamheden te verdelen binnen het bestuur. Onze leden kunnen niet verwachten dat ieder bestuurslid er nog twee of meerdere taken bij krijgt; dat is gewoonweg niet te doen naast hun werk, gezin enz. Tijdens onze ledenvergadering, welke op 27 maart a.s. staat gepland, komen we hierop terug. Dus komt allen massaal! De notulen van de vergadering van 2024 kunt u op onze website vinden.

Dit alles gezegd hebbende, ben ik dankbaar dat ik al die tijd het vertrouwen van de leden heb mogen genieten om jullie voorzitter te zijn. Ik heb dit werk altijd met veel plezier gedaan en wil jullie bedanken voor al de mooie jaren.

Bedankt! en wie weet zien we elkaar nog eens op één van de Vogelwacht-activiteiten.

Was getekend Eugene Rosenau.

Dunbekwulp

De dunbekwulp is in 2024 officieel uitgestorven verklaard, 29 jaar na de laatste waarneming in Marokko februari 1995, een vogel uit de familie van de snipachtigen.

Kenmerken

De vogel heeft ongeveer de grootte van een regenwulp, maar de dunbekwulp onderscheidt zich van regenwulp en de gewone wulp door een licht verenkleed met duidelijke hartvormige vlekken op borst en flank en een korte snavel. De soort is lastig te onderscheiden van de stepperegenwulp. Diverse meldingen in de afgelopen jaren hebben betrekking op de stepperegenwulp of op afwijkende wulpen.

Verspreiding en leefgebied

Hij broedde vermoedelijk in de steppen van Rusland-Kazachstan, legde vermoedelijk vier eieren (er is een nestvondst bekend en dit ei is onderbracht in het Manchester Museum). Over de habitateisen die deze vogel aan het broedgebied stelde, is verder weinig bekend. De dunbekwulp overwinterde voorname-lijk rond de Middellandse Zee. Bij de trek vloog de vogel naar Italië en de Balkanlanden. Tijdens de trek en op de overwinteringsplaatsen werd de vogel in een groot aantal landschapstypen waargenomen zoals zoutwater draslanden, graslanden, brakwater draslanden en lagunes, wadden, halfwoestijnen en zandige akkers nabij water. In Nederland kwam de vogel voor in het zoutmoeras van de Boschplaat op Terschelling, maar werd daar in 1947 voor het laatst waargenomen. Zijn waarschijnlijk laatste toevluchtsoord werd in december 1987 en januari 1988 door de Nederlandse ornitholoog Arnoud van den Berg gevonden in een lagune genaamd Merja Zerga, gelegen aan de Atlantische kust van Marokko.

Lees verder op pagina 8.

Beste veehouders en loonwerkers

Beste veehouders en loonwerkers,

Beste veehouders en loonwerkers, gaan jullie maaien, zaaien, ploegen vrezen of veeweiden?

Willen jullie dan graag tijdig jullie nazorgers bericht doen!

Ook is het mogelijk de vliegende brigade in te schakelen en gebruik te maken van nestbeschermers of nestpannen bij gebruik van de sleepslang en mestinjectoren.

Hebt u kerkuilen of andere vogels in uw schuur? Ook hier kan de Vogelwacht van betekenis zijn met nestkasten, ringen enz.

Uw kunt contact opnemen met uw eigen nazorger of indien die niet aanwezig is met Tristan Osinga, telefoonnummer 06 20636736 of e-mail; tristanosinga@gmail.com

We hebben intussen twee drones beschikbaar waarmee we snel grote stukken land kunnen scannen op nesten, broedende vogels, reekalveren, hazen enz. Geef alstublieft tijdig aan via onderstaand telefoonnummer dat nazorg gewenst is. De dronepiloten zijn van goede wil, maar hebben ook een baan en andere verplichtingen.

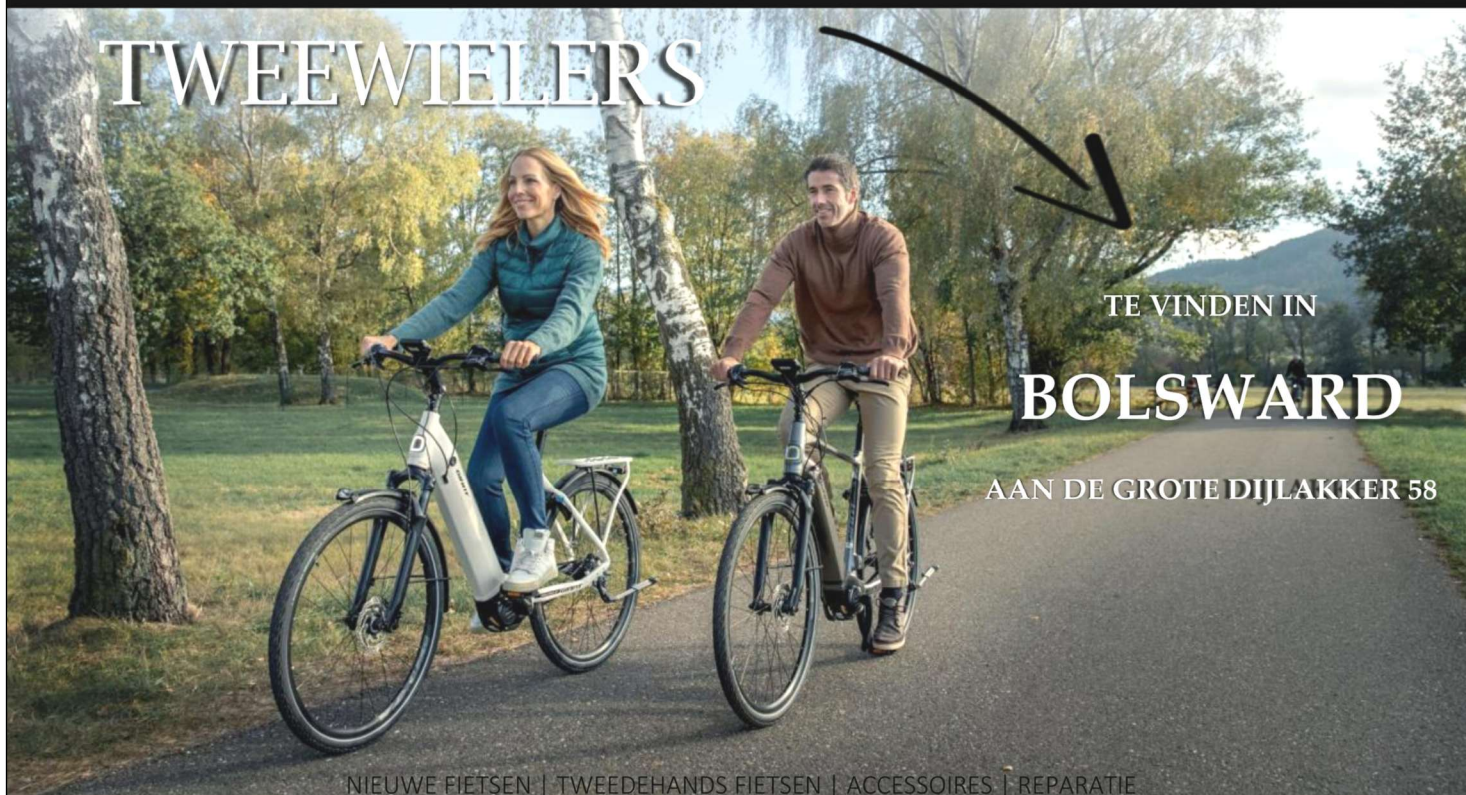

RUUD HARINGA

www.ruudharingatweewielers.nl | 0515-572717

TWEEWIELERS

TE VINDEN IN

BOLSWARD

AAN DE GROTE DIJLAKKER 58

NIEUWE FIETSEN | TWEEDEHANDS FIETSEN | ACCESSOIRES | REPARATIE

GIANT | GAZELLE | QWIC | POPAL | VOGUE | BURGERS

Excursie naar Hegewiersterfjild

Op 1 juni 2024 zijn we met een groepje van 11 enthousiaste vogel- en natuurliefhebbers van Vogelwacht Bolsward op excursie geweest door het Hegewiersterfjild nabij Harlingen. Onder leiding van een gids uit Harlingen van Natuurmonumenten genieten we van dit prachtige natuurgebied pal langs de Waddenzee. De gids vertelt ons dat hij zelf ook lid is van Vogelwacht Harlingen en dat hij in het voorjaar ook aan nazorg doet.

Wat ons al snel opvalt zijn de vele alarmerende zeevogels in en boven het natuurgebied.

Massaal slaan ze alarm toen we de velden introkken, vanwege de talloze nesten met eieren van o.a. de visdief, kokmeeuw, stern, kievit, grutto en steltkluut. Met name de kokmeeuwen zijn erg aanwezig en verdedigen hun nesten met erg veel lawaai en beschermend gedrag. Je kon elkaar maar met moeite verstaan, zoveel

kokmeeuwen! De nesten liggen overal verspreid in het veld, we moeten erg letten op waar we lopen zodat we ze niet per ongeluk beschadigen. In sommige nesten zijn net kuikens uit het ei gekomen of komen *live* uit het ei. Ook de flora in het gebied is een lust voor het oog, er bloeien veel mooie bloemen en planten waaronder de Rietorchis. Kortom een fantastische beleving!

Na onze mooie wandeling, van bijna 4 km, genieten een aantal mensen van de groep samen nog van een bakje koffie met gebak en gaan eten en drinken in *Hotel Grutte Pier* in Kimsward.

Al met al kunnen we terug kijken op een geslaagde excursie. Als wacht zullen we vast en zeker nog eens zo'n excursie organiseren. Houd hiervoor onze website en facebook pagina in de gaten!

Rutger de Lange.

Foto's genomen tijdens onze excursie in het Hegewiersterfjild.

Nu' elke beurt en APK met sporing controle

HYPERMODERN

www.stoebo.com

**Voor
alle
merken
auto's!**

Automobilbedrijf

STOEBO

De Marne 104 Bolsward
T 051 5 572 626 E info@stoebo.com

Volgens Van den Berg maakte de vogel een zachter en liefelijker geluid dan de roep van de gewone wulp. Na deze ontdekking werd het nabijgelegen dorpje Moulay Boussselham een gewilde bestemming voor vogelaars. Men sprak daar ook over het behoud van de vogel. De laatste officieel vastgelegde dunbekwulp werd waargenomen op 23 februari 1995 in hetzelfde gebied als waar Van den Berg ze tegenkwam in de jaren tachtig. Het ging hier om slechts één exemplaar, dat enigszins mank liep.

Status Op wereldschaal

Tussen 1909 en 1925 werden broedgevallen wetenschappelijk aangetoond in Siberië ten noorden van de stad Omsk. In de 19de eeuw was het nog een algemene vogel, maar in de loop van de 20ste eeuw werden waarnemingen steeds spaarzamer.

Tussen 1980 en 1990 werden in totaal hoogstens 326 vogels gezien; tussen 1990 en 1999 daalde dit aantal tot hoogstens 152. Over de oorzaken van deze enorme achteruitgang bleef weinig bekend. Het leefgebied in het vermoedelijke broedgebied is weinig veranderd. De gebieden waardoor de vogel naar het zuiden trok en de overwinteringsgebieden zijn wel sterk veranderd door het omzetten van draslanden in akkerland of weidegronden en de aanleg van infrastructuur.

De grootte van de populatie werd in 2012 door BirdLife International geschat op minder dan 50 individuen en aangenomen werd dat de populatie-aantallen steeds verder afnamen. Om deze redenen stond deze soort in 2018 nog als ernstig bedreigd (kritiek) op de Rode Lijst van de IUCN.

Volgens onderzoek gepubliceerd in november 2024 kon de soort inmiddels vrijwel zeker als uitgestorven worden beschouwd. Het was voor zover bekend de eerste keer dat er op het vasteland van Europa een vogelsoort geheel uitstierf.

In Nederland

Tussen 1856 en 1947 zijn er acht bevestigde waarnemingen in Nederland gedaan. De vogel stond als zeer zeldzaam of wellicht uitgestorven in een vogelgids uit 2012.

Eelco de Lange.

Joop Ykema benoemd als lid van verdienste van Vogelwacht Bolsward

Bolsward- Tijdens de algemene leden vergadering van Vogelwacht Bolsward e.o. is Joop Ykema benoemd tot lid van verdienste. Joop kreeg een zilveren speld in de vorm van een kievit opgespeld voor zijn tomeloze inzet voor de Vogelwacht.

Al jaren is Joop de vaste advertentie-verkoper van de Vogelwacht; hiervoor

gaat hij nog altijd langs bij de bedrijven om de advertenties te verkopen. Nadat de gids klaar is bezorgd hij de gidsen ook nog persoonlijk bij de adverteerders en brengt Joop de boekjes rond bij de leden in een deel van Bolsward.

Joop was in het verleden onderwijzer van beroep en beheerst de Nederlandse taal goed, zodoende neemt Joop ook de tekstcontrole voor zijn rekening voordat het Jaarverslag naar de drukker gaat.

Ook beschermt Joop al jaren met veel plezier de nesten van de weidevogels. Het bestuur van de Vogelwacht was dan ook van mening dat hij benoemd moet worden als lid van verdienste voor zijn uitzonderlijke werk dat hij doet voor de Vogelwacht.

Op de foto hieronder staan links Joop Ykema en vicevoorzitter Wiebe Palstra die Joop de speld heeft opgespeld.

Wiebe Palstra

HANZE ZONWERING

Specialisten in:

- Buitenzonwering • raamdecoratie
- rolluiken • garagedeuren
- veranda • overkapping
- shutters • reparatie/onderhoud

Dinsdag - vrijdag: 09:00-12:00 13:30-16:30
 Zaterdag van 13:30-15:30
 Vanaf 1 september t/m 1 maart
 uitsluitend op afspraak

www.hanzezonwering.nl

Vogelwacht Bolsward online

Zoals ieder jaar weer een korte mededeling over hoe onze wacht er online voorstaat.

Voorgaande jaren kon u al lezen op welke manier we onze wacht online op de kaart zetten.

Zoals bekend wordt onze (eigen) website steeds minder gebruikt om onze wacht online te presenteren. Facebook daarentegen is nu al een paar jaar ons online platform waarop we onze wacht presenteren aan de buitenwereld. Het is een handig sociaal media platform waarmee, een aantal bevoegden van onze wacht, snel en eenvoudig foto's, video's, weblinks etc. kunnen delen met onze leden en overige natuurliefhebbers. Door deze facebookpagina bereiken we enorm veel geïnteresseerden en mensen die de wacht en de natuur een warm hart toe dragen. Hierdoor is onze (eigen) website wat op de achtergrond komen te staan. Er zijn al een tijdje wat ideeën om deze te moderniseren en/of te actualiseren.

Onze webmaster heeft hiervoor daarom al eens bij het bestuur aangegeven welke mogelijkheden er zijn.

Het bestuur wil hierover wel in gesprek om met elkaar wat ideeën uit te wisselen en te brainstormen hoe nu verder. Eén van de opties is om een geheel nieuwe website te bouwen en deze dan verder uit te bouwen en te

beheren. Een tweede optie is om volledig afscheid van de eigen website te nemen en alles via facebook te gaan doen. En een derde en laatste optie is om onze huidige website om te bouwen en waar mogelijk gebruiksvriendelijker te maken. Deze laatste optie zal echter een lastiger klus worden aangezien het software pakket, waarmee de website is gebouwd en wordt beheerd een verouderde versie betreft. Dit pakket kan niet meer geüpdatet worden en levert niet de webpagina's welke bijvoorbeeld geschikt zijn om op een mobiele telefoon te bekijken. Het idee om een geheel nieuwe website te bouwen en te beheren zal een ingrijpendere actie zijn. Hierdoor zijn we mogelijk genoodzaakt de bouw van deze nieuwe website uit te besteden. Al met al genoeg aanleiding om het er met elkaar over te hebben. Wordt vervolgd.

Rutger de Lange.

Torenvalk

Een bekende verschijning. Echter staat sinds 2017 op de Rode Lijst:

Vanaf 1990 achteruitgaand door de intensivering van graslanden (net zoals de Kievit, Grutto enz.) waardoor minder muizen! Aantal paren in Nederland: 3800 – 7000 schommelt dus (schatting in 2018 – 2020). Het aantal overwinteraars wordt geschat op 10.000 – 15.000 stuks. Broedt in heel Europa met uitzondering van IJsland. Bij ons vooral in kasten en oude Kraaiennesten. In boomgaarden worden door de fruittelers kasten geplaatst om het aanvreten van wortels van jonge bomen door muizen tegen te gaan. Uiteraard dienen in weidegebieden geen kasten te worden aangebracht, immers bij gebrek aan muizen pakken ze wellicht kuikens van weidevogels. Het stapelvoedsel is vooral de veldmuis, daarnaast ook wel aardmuis. Als die niet aanwezig zijn, eten ze ook kevers en sprinkhanen.

Afmetingen: 68 tot 78 cm. De trend in de Zoete Rijkswateren gebieden (Rijn, Maas) kent vanaf 2011 tot 2022 een klein plusje. In Zuid-West Fryslân en omstreken werden er in 2023: 92 territoria geteld, dit was een jaar eerder 70. Ik heb vorig jaar (2023) extra aandacht aan deze soort besteed: kwam toen op 26 territoria uit. Dit jaar rond de 41. Want niet enkel de bezette kasten nagelopen, maar vooral tussen 1 maart en 15 juli waarnemingen in de zelfde gebieden. Mag tussen de 100- en 500 meter schelen om te noteren.

*Tekst gemaakt door E. Brandenburg.
Foto genomen door M. Post.*

Eerste kievitseieren vogelwacht

Vader en zoon Dijkstra vinden eerste ei Vogelwacht Bolsward e.o.

De 39 jarige Eddie Dijkstra vindt samen met zijn 4-jarige zoon Pieter, op vrijdagmiddag 15 maart het eerste kievitsei van de onze Vogelwacht.

Eddie en Pieter hadden al een aantal dagen een paar kieviten op het oog die op het land van veehouder Altenburg nabij Burgwerd zaten, maar ze hadden nog geen aanwijzing dat er een ei moest liggen.

Op die vrijdagmiddag is het anders als ze bij het land arriveren, de kievit jaagt fel een kraai van het land en gaat meteen weer op de grond zitten, een

teken voor vader Eddie om samen met Pieter een loopje te wagen.

Na een aantal lege nestjes is het raak, een prachtig nestje met ééntje erin is de buit. Het ei is dezelfde middag nog gecontroleerd en goed bevonden door bestuurslid Jan Kroese.

Zusjes Palstra vinden eerste jeugd kievitsei

Zondagmiddag 17 maart krijgt de Vogelwacht het bericht dat er op de landerijen van Wytze Brandsma een kievitsei is gevonden.

Britt en Fabiënne Palstra hadden die zelfde middag al een tip van hun vader Lieuwe gekregen dat er wel eens een eitje kon liggen, omdat er een kraai

weggejaagd werd. Er is geen tijd meer te verliezen en beide dames trekken de laarzen aan en gaan naar het weiland toe. Na een klein half uurtje zoeken en een paar lege nesten te hebben gevonden was het bingo, ze staan voor een nestje met één eitje erin. Hun oom Wiebe Palstra die vicevoorzitter van de Vogelwacht is, moest erbij komen om te bevestigen of het om een vers ei gaat en dat was het geval.

Tijdens de algemene ledenvergadering krijgen Eddie, Pieter, Britt en Fabiënne uit handen van vicevoorzitter Wiebe de wisselbeker met de blijvende aandenkens uitgereikt.

Wiebe Palstra.

Maatschap Fysiotherapie

Franekerstraat 20 Bolsward

maatschap
Fysio

therapeuten
Bolsward

www.fysiotherapiebolsward.nl

De Merel

De merel, een van de meest geliefde zangvogels van Nederland, is uitgeroepen tot Vogel van het Jaar 2024. Met zijn gitzwarte verenkleed en gele snavel is het mannetje een iconische verschijning in tuinen, parken en bossen. Het vrouwtje is minder opvallend met haar bruingrijze kleuren, maar samen zijn ze een symbool van de Nederlandse natuur.

Ooit was de merel een echte bosvogel, die het dichte struikgewas opzocht om te schuilen en nestelen. Maar in de loop van de 20e eeuw ontdekte de merel de stadstuinen en dorpen, waar voedsel en beschutting in overvloed te vinden waren. Tegenwoordig is hij een vaste gast in onze achtertuinen, waar zijn melodieuze zang een feest is voor het oor, vooral tijdens de vroege lenteochtenden.

Toch staat de merel voor nieuwe uitdagingen. De afgelopen jaren is de populatie flink afgenomen door het Usutu-virus, een ziekte die merels hard heeft getroffen. De recente vondsten geven aan dat het virus nog steeds

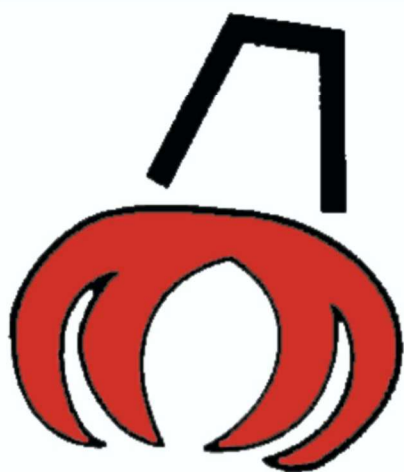
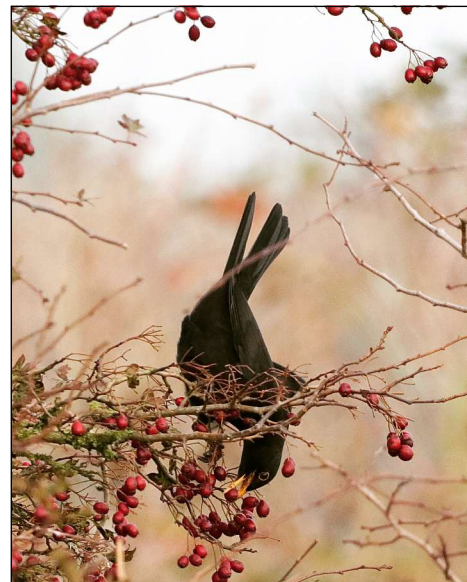
circuleert en Merels treft. Het herinnert ons eraan hoe kwetsbaar zelfs onze meest vertrouwde vogels kunnen zijn.

In de volkscultuur heeft de merel een bijzondere betekenis. Vroeger werd gezegd dat een merel die voor je raam zingt, geluk brengt of een boodschap uit het hiernamaals meedraagt. In andere tradities is de merel een symbool van vrijheid en innerlijke wijsheid, dankzij zijn vermogen om prachtige melodieën te zingen, ongeacht de omstandigheden.

Wist je trouwens dat merels 's winters soms bessen fermenteren tot alcohol? Ze kunnen hier letterlijk 'dronken' van worden, wat leidt tot grappige capriolen in de bomen. Het maakt de merel niet alleen een charmante verschijning, maar ook een vogel met een eigenzinnig karakter.

Laten we ook na 2024 extra goed voor deze zangkunstenaar zorgen.

Marrit Post

Metaalhandel W. Lemstra B.V.

Inkoop schroot en metalen

De Marne 206 8701 MH BOLSWARD

Tel: 0515-335649

Hoe de bunzing aan zijn stank komt

Heel, heel lang geleden, was alles anders dan nu. Wie zou bijvoorbeeld geloven, dat de wolven broeders waren van de bunzing? En toch was dat zo. Terwijl de wolven hun aardse dagen met jacht vulden – en vaak moesten ze een harde strijd leveren met sterke vijanden – stal de bunzing de eieren uit de vogelnesten. Overal waar de bunzing zich liet zien, werd hij voor een dief en een lafaard uitgescholden. De wolven schaamden zich voor hun broertje, die schande over hun familie bracht. De vogels beklagden zich bij hen over de eieren, die hij geroofd en over de nesten, die hij vernield had. Op een dag vonden de wolven dat het nu hoog tijd werd een eind te maken aan zijn diefstallen. Een wolf ging naar de bunzing en zei: "Lieve broer, we krijgen steeds klachten over je. Waarom vang je geen konijnen? Je hoort toch bij onze wolvenfamilie!" "Ik vind eieren erg lekker," antwoordde de bunzing, aan wiens snuit nog vers eigeel kleefde. De wolf schudde zijn kop en zei: "Het is een schande! Eieren! Hoe kan iemand van onze familie nu alleen eieren eten!" Daarna liep hij weg en riep een grote vergadering bij elkaar. "Vertel me wat de bunzing jullie heeft aangedaan," riep hij alle dieren toe die gekomen waren. "Hij heeft mijn eieren opgegeten!" vertelde de duif verdrietig en boos. "De mijne ook! – De mijne ook!" riepen alle vogels in koor. De muis klaagde: "Hij heeft me zo hard aan mijn staart getrokken dat er sinds die tijd geen haar meer op wil groeien. Kijk zelf maar..." "Mijn staart heeft hij zelfs afgebeten," riep de hagedis, "en

ik geloof niet, dat hij weer aangroeit." Zo klaagden de dieren en er kwam geen einde aan alle bezwaren. De wolf vroeg: "Zeg eens, wat zullen we met de bunzing doen?" "Doodt hem, doodt hem!" riepen de opgewonden dieren. De wolf ging op zoek naar de bunzing en liet zijn grote muil zien vol met scherpe tanden. De bunzing schrok natuurlijk vreselijk en liep als een wervelwind zijn hol uit. Hij kon nog net de laatste woorden horen die de wolf hem na riep. "Ga waarheen je wilt, ik vind je overal!". De nacht was voorbij en de boze wolf was nergens te zien, daarvoor in de plaats kwam een andere wolf naar de rotsen en riep: "Wees maar niet bang, broertje! Kom maar naar beneden, ik heb iets voor je meegebracht dat je zal beschermen tegen je vijanden!" "Oh nee, ga weg, ik vertrouw je niet. Jij wilt me ook alleen maar opeten. Ga weg! Zo'n broer heb ik niet nodig." "Ach wat," zei de wolf, "je bent zo klein, niemand gelooft dat je onze broer bent en bovendien hebben we nooit goed bij elkaar gepast. Wolven zijn nooit zo bang als jij. Maar omdat ik niet wil, dat anderen je kwaad doen, heb ik dit tovermiddel voor je meegebracht." Met deze woorden liet hij een kleine buidel zien. "En dat moet mij tegen vijanden beschermen?" vroeg de bunzing wantrouwig. De wolf deed de zak open en in een ogenblik verspreidde zich zo'n walgelijke stank, dat de bunzing een

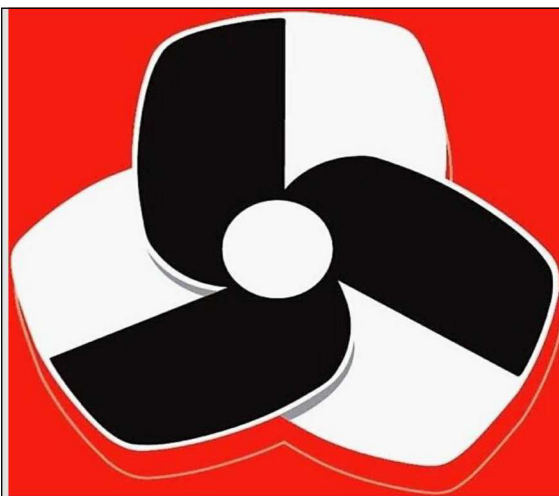

stuk weg liep. "Zie je wel!" lachte de wolf goedig. "Maar je moet weten dat de bezitter van de buidel geen last heeft van deze stank." "Wat zit er dan in de buidel?" vroeg de bunzing nieuwsgierig. "Eigenlijk is dat een geheim," zei de wolf. "Maar vooruit, ik zal het je toevertrouwen: Lange tijd geleden vond mijn grootmoeder een bedorven eendenei. Aangezien ze erg slim was, bracht dit haar op een idee. Ze mengde het ei met de adem van de gier, het zweet van de beer en de mest van de panter en stopte alles bij elkaar in deze buidel. Ze gaf hem mij met het verzoek om hem te geven aan een wolf of bunzing die in nood was. En omdat je nu in nood bent, heb ik aan jou gedacht..." De wolf legde de buidel aan de voet van de rotsen en verdween. De bunzing nam de buidel mee en scheidde ook niet meer van hem. Hij zag al gauw dat hij de buidel maar een heel klein beetje open hoefde te doen... of al zijn vijanden liepen, nog voor ze hun tanden hadden laten zien, hard weg.

Eelco de Lange.

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede
mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit
konden geven.**

**MESTMIXEN, MESTVERPOMPEN, IN- EN VERKOOP VAN MESTOPSLAGEN EN MIXERS,
ADVIES EN KEUREN VAN MESTOPSLAGEN.**

Heeres Mix- en Pomptechniek BV

Industriepark 13

8701 PN BOLSWARD

T 0515-569367

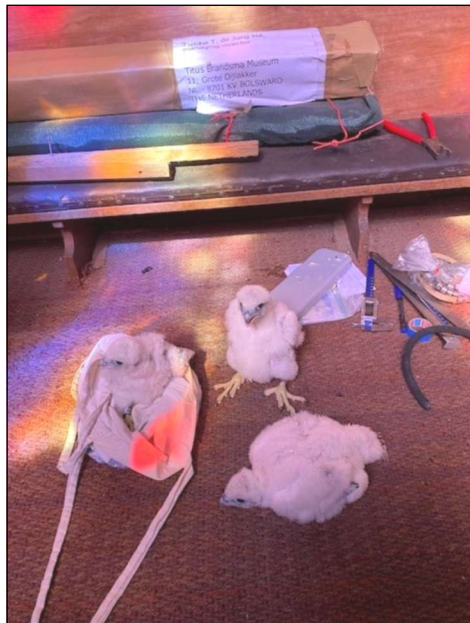
Whatsapp 06-53540558

E info@heeresbolsward.nl

De slechtvalk broedt in Bolsward

Het grootste deel van de tekst en alle foto 's voor dit prachtige stuk zijn aangeleverd door Eelco Brandenburg. Dezelfde Eelco, die al jarenlang de gegevens voor de rubriek 'Tellingen en waarnemingen' aanlevert voor onze gids. Vaak met veel mooie foto 's.

Het was al een tijdje zichtbaar dat een Slechtvalkenpaar bezig was zich te vestigen op de torenrand van de St.

Franciscuskerk. Menig alerte vogelaar had ze al gezien en zelfs al paringen waargenomen. Voorheen zat er jaren daarvoor eerst één exemplaar op de Martinitoren. De laatste jaren werden er regelmatig twee, waarschijnlijk een paartje, gezien. De toren van de St. Franciscuskerk kreeg de voorkeur van het echtpaar Slechtvalk.

In maart 2024 heeft Eelco contact gezocht met het parochie bestuur van de St. Franciscuskerk te Bolsward. Tevens werd er door hem contact

gelegd met P. van Geneyegen uit Arnhem welke voorheen voorzitter was van de werkgroep Slechtvalk Nederland.

Al snel gaven beiden groen licht voor verder onderzoek.

Op 25 maart ging Eelco met J. Visser, beheerder Kerk, en Rudolf Huisman en Van Geneyegen de kerk binnen en beklommen de toren van de St. Franciscuskerk. Ze troffen daar twee eieren in de goot aan, welke gewoon op het beton lagen. Op advies van Geneyegen werd nog diezelfde dag een nestkast vervaardigd door Rudolf Huisman. En direct diezelfde dag nog geplaatst met de twee eieren erin. Nadien heeft het wijfje er nog een derde ei bijgelegd.

Rond 1 mei zijn de eieren uitgekomen en op 16 mei zijn de jongen geringd, waarbij de kleindochter (9 jaar) van Eelco als secretaresse van de ringer uit Arnhem fungeerde. Het waren twee wijfjes en één mannetje. De jonge vogels zijn 10 á 11 juni uitgevlogen, maar dat ging lang niet altijd goed.

Voor de twee wijfjes vielen regelmatig van de toren of van daken van de omliggende huizen.

Ook hoorde ik van een melding, via Henk Rienstra, dat er bij iemand in de achtertuin en jonge Slechtvalk lag. Een gemakkelijke prooi voor de kat. Eelco had het druk met steeds weer de jonge vogels op platte daken te zetten. Het ene wijfje is op 16 juni met de Dierenambulance naar de Fûgelhelling gegaan voor o.a. een ontwormingskuur en in een vliegkooi geplaatst. Ze is op 6 juli bij Bolsward weer losgelaten opdat de oudervogels haar proberen te leren hoe ze prooien moeten vangen.

Het menu bestaat uit wel 70 soorten, waarbij bijna geen weidevogels worden gegrepen. Vooral Wilde

duiven, Merels, Spreeuwen en Houtsnip zijn de klos.

Het aantal paren Slechtvalk in Nederland is gedaald met 25% van 210 á 240 paar naar nu 160 tot 180 paar. Oorzaak is de vogelgriep. Het eten van besmette prooien wordt ze noodlottig.

De Slechtvalk behoort tot één van de snelste jagers ter wereld. Er zijn metingen bekend van duikvluchten met snelheden tot bijna 300 km per uur.

Het is een vogel van steile kliffen die zich met een supersnelle duikvlucht op zijn prooi stort.

De Slechtvalk ziet hoge gebouwen aan voor een steile klif. Vandaar dat we hem hier op kerken, flatgebouwen en hoge fabriekshallen kunnen aantreffen.

Als je in de natuur grote groepen vogels plotseling allemaal op de wieden ziet gaan, is de kans groot dat een jagende Slechtvalk in de lucht is. Je kunt dit m.n. mooi waarnemen bij grote groepen vogels langs de kust of buitendijks.

Al met al een prachtige succesvolle actie van Eelco en hulde aan Rudolf Huisman voor zijn flitsende inzet voor het maken en plaatsen van de nestkast.

Philip de Vries.

VAN DER Werf

Dwarsnoord 21 - Tel: 0515-541517

Begine 52 - Tel: 0515-542507

Marktstraat 4 - Tel: 0515-572698 - Bolsward

www.bakkerijvanderwerf.nl

uit liefde voor het vak

“Nazorgers kunnen wel janken”

Al het hele nazorgseizoen doen verhalen de ronde over de sterk toegenomen predatie. Nazorgers die zich met hart en ziel inzetten voor bescherming en behoud van onze weidevogels. Ze zien met lede ogen aan dat jaarlijks de predatie toeneemt. Je vraagt je dan af wat de oorzaak hiervan is. Er zijn al genoeg lijvige rapporten over verschenen en er zullen nog vele volgen. Maar de oplossing is duidelijk voor mensen die in het veld lopen. Mensen met kennis van natuur, vogels en predatoren. Jammer genoeg wordt hier nog steeds niet voldoende naar geluisterd. En de oplossing is ook niet simpel. Daarom hier een verhaal uit de praktijk.

De eerste week van april starten we onze nazorgperiode en meteen bij het betreden van onze ‘Vogelhut’ vinden we op de vloer onze eerste slachtoffer. Een sterk aangevreten grutto, kop eraf en overal veren. Deze vogel bleek ook nog geringd. Via Wiebe Palstra komen we achter de herkomst van deze vogel: Vogel van bijna een jaar oud, geringd vlak bij ons nazorggebied, waarschijnlijk uit het land van Murk Nijdam. Zie bijgaand foto van Wiebe. Dus een volwassen vogel die bijna aan voortplanting toe was.

Het recherche onderzoek.

Gegevens: De predator moet met deze prooi minstens een meter hoog springen en dan door het luik van de hut naar binnen komen. Hier wordt dus de maaltijd genuttigd, zie foto. Duidelijk zijn ook de afdrucken van scherpe nagels van de predator. op de landingsplek.

Voor ons blijven er dan maar een paar rovers over die dit op hun geweten kunnen hebben:

- Deze moet vrij groot zijn, sterk en flink kunnen springen.
- Alle vogelpredatoren vallen af.
- Alle kleine, zoals de rat, wezel en hermelijn en egel ook. Blijft over een kat, steenmarter of bunzing.

De verdenking gaat sterk uit naar de kat, omdat de steenmarter en de bunzing waarschijnlijk niet zo hoog springen en hun prooi meestal meenemen naar hun hol. Dat is meestal goed verborgen en beschut. Blijft over de kat?

Bewijs: onze meesterspeurder heeft verschillende vallen geplaatst en regelmatig gecontroleerd. Een val stond in de hut met als lokaas kattenbrokjes. En jawel, in no time

hadden we de eerste dikke kat, van een plaatselijk boer, te pakken. Ook schafte onze rechercheur zelf een wildcamera aan en al snel zagen we een tweede kat die in de hut bezig was brokjes te eten. Zie foto.

Buiten stond ook een val, waar tot twee maal toe een egel in werd gevangen.

AUTOBEDRIJF DE VRIES

ONDERHOUD

VERKOOP

AIRCO

APK

Eemswouderlaan 4-A | Tjerkwerd
T 0515 577 221 | info@autobedrijfdevries.nl
www.autobedrijfdevries.nl

Verder werd door de wildcamera een rat geregistreerd. Zelf zagen we veel vliegende predatoren:

Kiekendieven, buizerds, kleine en grote mantelmeeuw, grote zilver reiger en blauwe reiger, zwarte kraai en een ooievaar.

Als laatste moet nog worden vermeld dat we een hond in ons rayon zagen die zelfs met een haas in de bek liep. Kortom, hier word je niet vrolijk van.

Naarmate ons nazorgseizoen vorderde wordt het weer iets beter. Het was in het begin erg nat en vrij koud. Een legsel van de kievit ligt zelfs in het water. We hebben het nest wat opgehoogd, zodat de eieren toch nog droog komen te liggen. En met succes. Op de foto zie je de stippenkaart van

alle gevonden nesten. Hier staan niet de twee nesten van de slobbeend op met samen 24 eieren en van de meerkoet.

De nesten van de slobbeend zijn gelukkig uitgekomen.

Na de tweede alarmtelling was het erg stil in ons rayon. Daarvoor zijn veel nesten gepredeerd. Op de foto zie je de bestranden van kleine tandjes van waarschijnlijk een rat of wezel/hermelijn. Van twee grutten met 4 eieren bleef er slecht één over en de

nesten zijn verlaten. Verder werd een kievitsnest gepredeerd.

In de hut ligt even later een dode meerkoet met de kop eraf gebeten. Vast weer een kat geweest.

Wiebe meldt dat er langs de Slachtedyk, vlak bij ons rayon, een vos huishoudt. Alles wordt daar opgevreten. Ook vinden wij nog een dode rat, een poot van een kievit en één van een ons niet bekende vogel en een vleugel van waarschijnlijk een jonge Zilvermeeuw.

Al met al is wel uit 80% van alle gevonden broedsels geen vliegvlug kuiken gekomen. We hebben wel jonge kievits- en gruttkuikens gezien, maar praktisch geen bijna volwassen kuikens. Als ik onze appgroep tekst doorlees lees ik:

Jammer, jammer.....

We hebben het gevoel dat de kiekendieven weer behoorlijk hebben huisgehouden.

Het is jammergenoeg wel een jaar met één en al predatie.

Totaal hebben we 25 nesten gevonden waarvan 8 gepredeerd, is 32%.

13 juni Laatste alarmtelling: er zaten nog een paar grutto's en tureluurs, één kievit en een scholekster. Het scholekster ei is gepredeerd.

Slotopmerking in de appgroep als sluiting van ons nazorgseizoen:

"De rispinge is net grut, mar dochs noch in lyts súkseske mei de skries. De earrebarre moat mar wer gau opsabelje, want it is him om de piken te dwaan fansels. Al mei al fierstende folle predatoaren. Wij ha in moai en boppe al gesellich neisoarchseizoen hân mei ús trijen.

De BFVW moat no de stân fan saken mar opmeitsje. As wij ús krite as foarbyld nimme, sjocht it der foar it takom jier net sa bêst út. Wij ha ús bêst dien foar de fûgels en de boeren. No earst mar fan de simmertiid genietsje.

Besluit: toch is ons rayon een prachtig biotoop met één deel oud land met greppels en late maaidata en zelfs een prachtige plas-dras. Verder een enorm maisveld, waar boer en loonbedrijf prima meewerken om de vogels te beschermen. Van onze kant 100% inzet. En toch een slecht resultaat. Oorzaak veel teveel predatie, met name katten en luchtpredatoren!

Geschikte biotopen worden omgeven door intensief beheerde weilanden met effect dat de vogels zich concentreren op geschikte biotopen en bij elkaar dekking zoeken. En dat weten de predatoren ook!

Philip de Vries.

Ronald B. Rosenau
eigenaar

VERFZAAK BOLSWARD
topkwaliteit voor scherpe prijzen

Nieuwmarkt 7 8701 KK Bolsward
tel: 0515-581580

www.verfzaakbolsward.nl
info@verfzaakbolsward.nl

Facebook/ Instagram:
Verfzaak Bolsward

Uit de oude doos, In gesprek met Willem Louwsma

Dit jaar zoek ik het voor het eerst in hogere sferen. Namelijk zeven hoog in de Boudewijnflat bij Willem en Boukje Louwsma. Het is een grijze maar beslist niet koude dag. Soms een waterig zonnetje maar wel helder. En wat heb je dan een geweldig uitzicht over de oostkant van Bolsward.

Mooi is hier de locatie van het nieuwe woonwijk Bolsward Oost te zien waar straks 200 huizen worden gebouwd.

We staan na afloop nog even op de balustrade en Willem vertelt van de vele zwaluwen die op de thermiek, zomers, om de flat heen cirkelen. Hier vliegen ook de oeverzwaluwen waarvan we de broedwand nog net kunnen zien.

Binnen word ik ontvangen in een gezellige huiskamer en Willem steekt direct van wal. Het is iemand die recht voor de raap is en een echt buitenmens. Hij rijdt soms nog een ritje op de RMO (Rijdende Melkweg Ontvangst), het werk wat hij vele jaren heeft gedaan. In 1979 is hij hier begonnen. Na zijn pensionering bleef het leuk om met de tankauto de melk bij de boeren op te halen. En je bent er weer even uit. Geen stilzitter dus deze man.

Van jongs af aan was Willem al in het veld te vinden bij Piaam. Hier is hij geboren en de liefde voor het eieren zoeken is hem door zijn vader bijgebracht. Ook even stokjes zetten op de landerijen van zijn Pake, die vlakbij woonde op de Kooireed bij Piaam. Hier vind je nu de parkeerplaats voor de vogelkijkhut De Ral van het Fryske Gea.

Hij ging als jongetje mee eenden vangen in de Eendenkooi van Piaam. Een belevenis en Willem vertelt:

"Deze kooi had vijf pijpen waar de eenden in konden zwemmen. Maar ze waren alert en schuw. Doormiddel van een brandende turf konden de eenden de mensengeur niet ruiken en het kooikerhondje zorgde ervoor dat de nieuwsgierige eenden achter het beestje aanliepen steeds dieper de pijp in. Stiekem gluurden de vangers door de rieten beschutting hoever de eenden de pijp in waren gezwommen. Als ze ver genoeg waren, werden ze plotseling opgejaagd door de vangers en vlogen aan het einde van de pijp in de vangkist.

Hier ging de eend letterlijk de pijp uit en werd meteen van de darmen ontdaan. Deze werd weer teruggegooid in het water, voor voor de paling. En zo was de cirkel weer rond."

Willem is lid geweest van de Vogelwacht Makkum, Leeuwarden en Bolsward. Makkum in zijn jeugd. In Leeuwarden heeft hij samen met Boukje vijf jaar gewoond en hier zijn ook hun beide kinderen geboren. Daar had hij een nazorgrayon bij Barrahûs.

Marmer - Graniet - Leisteen

*Alles op het gebied van natuursteen,
graf - en urnmonumenten*

Steenhouwerij

MARNE

NATUURSTEEN

Cuperus — 1924 — 1980 — 2008 —

Bolsward

www.marne-natuursteen.nl

De Marne 8, BOLSWARD

Tel: 0515 - 57 37 12

info@marne-natuursteen.nl

Samen met Landman, die bij de luchtmacht werkte. Deze twee heren gingen ook vaak snoekbaars vissen in het Van Harinxmakanaal.

Dat deden ze met twee hengels en dat was niet toegestaan. Ze werden betrapt en een boete volgde. Willem kan er nu om lachen, maar heeft toen vast wat anders gedacht.

Bij de Vogelwacht Bolsward had Willem een rayon net buiten

Hartwerd. Hier deed hij samen met Appie Nagel of Watze Terra de nazorg. Ook heeft hij zich jaren ingezet voor de koekactie van de wacht. Samen met Klaas Ypma ging hij bij de bedrijven langs en verkochten erg veel koeken. Later had hij een wijk in Altenburg samen met Jan Kroese.

Op de vraag hoe hij vindt dat het nu gaat met de weidevogel is hij helder; "Aanpakken die predatoren!".

Ik krijg nog even een rondleiding in hun prachtige flatappartement. Willem en Boukje wonen op stand. En hoog en droog. Gelijktijdig met mijn vertrek gaat Willem mee naar buiten. Even het hondje uitlaten van zijn zoon. Deze is met een vriend naar Auschwitz: een lang gekoesterde wens om daar te zien

wat er in de oorlog onschuldige mensen is aangedaan. Vast en zeker een indrukwekkende reis. Het hondje heeft het goed op zeven hoog.

Philip de Vries.

Melkweg | Fritom steunt Fûgelwacht
Bolsward

(ver)bouw
plannen?

KUSTERS BOUW

Bolsward 0515 – 85 66 88 info@kusters-bouw.nl

www.kusters-bouw.nl

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede
mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit
konden geven.**

Weidevogels beschermen: uit het land, in de mand – met een verrassende twist!

Jan was onlangs te zien in het kinderprogramma Wilde Buren van de NPO. Samen met WildeBras, de presentator van een serie voor kinderen boordevol informatieve weetjes over dieren, gaf hij een kijkje in het werk van een vogelwachter. Jan, nazorger bij de Parel van Rytseterp in Tjerkwerd, vertelde over de weidevogels die daar elk jaar terugkeren en uitbreiden. Maar hij deelde ook de uitdagingen, zoals de predatoren die op de loer liggen. Dit keer ging de aandacht uit naar de kat: zowel de wilde kat als de huiskat, die samen flink wat slachtoffers maken onder de vogels.

Wist je dat een kat wel 48 km per uur kan rennen? Jagen zit diep in hun instinct, maar toch is het belangrijk om te beseffen dat de kat eigenlijk een exoot is een dier dat niet thuishoort in ons landschap. Daarom zou de huiskat in de broedperiode, van mei tot en met juli, beter binnen kunnen blijven: "Katten met je poten uit het land, in de mand", zoals Jan het treffend zei.

Om het verhaal compleet te maken, deed ook Durk Bakker mee, een van

de jagers in het gebied. Hij leidde de cameraploeg mee het veld in om unieke beelden vast te leggen van de natuur en de predatoren. Zo kregen kijkers een bijzonder inkijkje in het samenspel van natuurbeheer en het beschermen van de weidevogels.

WildeBras kwam bovendien met een verrassende oplossing: sinaasappel-schillen! Katten blijken daar namelijk een hekel aan te hebben. Zou het

mogelijk zijn om katten op afstand te houden met sinaasappelconcentraat? Het is in ieder geval de moeite waard om het uit te proberen!

Benieuwd naar de aflevering? Kijk dan op de Facebookpagina van de Vogelwacht en geniet van dit boeiende verhaal.

Marrit Post

U bent van harte welkom in

FISH & CHIPS

BOLSWARD

Snekerpoort 7
Tel. 0515 572209

MIEDEMA's LUNCHROOM

Snacks, frites en broodjes
Koffie en gebak
Schip- en softijs
Diverse heerlijke menu's
Diverse biersoorten
Diverse stokbroodjes

Terras op zuiden!

Geopend:
Ma/Za 10.00 - 00.00 uur

Appelmarkt 4
Tel. 0515 575700

Waterral, G. Visser.

Aalscholvers, G. Visser.

Grauwe Kiekendief (v), G. Visser.

Appelvink, W. Palstra.

Bergeend met kuikens, W. Palstra.

F O T O P A G I N A

Jonge Winterkoning, M. Post.

Visdiefjes, M. Post.

Tureluur, M. Post.

Barmsijs, E. Brandenburg.

Kanoeten, E. Brandenburg.

Zwarte Ruiter (in winterkleed), M. Post.

Velduil, W. Palstra.

Futen in paring, G. Visser.

Jonge wilde eend, W. Palstra.

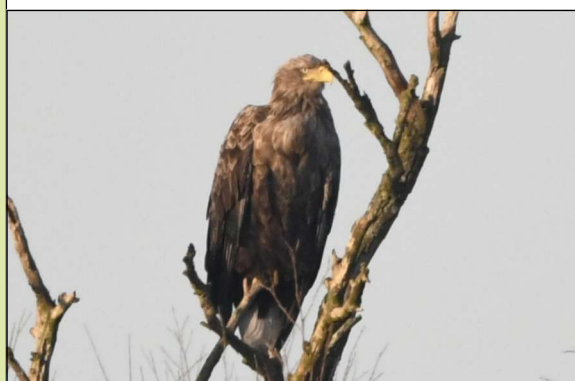

Nonnetje, M. Post.

F O T O P A G I N A

Kleine zilverreiger, E. Brandenburg.

Zeearend, H. Rienstra.

Grutto in kruidenrijk grasland, G. Visser.

Jonge Scholekster op plat dak, W. Palstra.

Broedzorg

Dit jaar een andere opzet voor dit onderdeel in onze jaargids.

Nu een verslag van de nestkastencontrole door Henk Rienstra en Philip de Vries.

We controleerden 29 nestkastjes in Eekwerd en De Fûgelkrite.

Het is eindelijk een droge dag als we 's middags om half twee starten met onze ronde.

Opvouwbare ladder, accuboormachine, schroeven, nieuwe frontjes en metalen schildjes en als laatste een plamuurmes mee achter in de auto. Ook hebben we beide een afgevalen hokje meegenomen, welke we afgelopen herfst hebben gevonden tijdens een wandeling.

We starten op De Túfein om zo langs De Ielreager en De Wilster en De Ljip naar Eekwerd te verhuizen.

Hier parkeren we achter De Werkmansbloei en inspecteren zo via het wandelpad langs De Rânne de laatste hokjes.

Wat ons dit jaar opvalt: Dat de bezetting van de nestkasten een stuk lager is dan vorige jaren. Was dit voorheen 80 tot 90 procent nu slechts 50 procent! Dat de meeste niet bezette hokjes ontzettend nat zijn en vol met pissebedden zitten. Voorheen waren dit oor kruipers. En ten derde dat de kastjes die iets voorover, dus op afwateren hangen, prima zijn bezet. De conclusie kan zijn dat door het lange natte voorjaar de vogels liever een andere plek kozen dan een natte nestkast. En dat door het steeds nattere klimaat de nestkastjes beter iets voorover kunnen hangen.

Uiteindelijk hebben we 25 kastjes gecontroleerd en waar nodig met nieuwe schroeven beter vastgezet op de boom. Eénmaal een frontje vervangen welke door de grote bonte specht was gekraakt. We hebben daarvoor nu frontjes van betontriplek en zo nodig nog een metalen bescherming rond de invliegopening. Ook hebben we de twee afgevalen kasten weer opgehangen op hun oude plek. Hierbij is de app met een locatie van de nestkasten erg handig.

Welke vogeltjes broeden er in onze nestkasten? Hoofdzakelijk zijn dat de Koolmees en de Pimpelmees. Je herkent de nestjes van de Pimpelmees aan een iets kleinere nestkom, maar vooral aan de fijnere bekleding met ragfijne haartjes. Dit jaar geen enkel nest van de Ringmus gezien. Aan De Ielreager hadden we voorgaande jaren altijd een paar Ringmussen in een kastje.

Locaties nestkasten Vogelwacht Bolsward e.o.

Dit nest kenmerkt zich door de grovere opzet en wat grote veren als bekleding. In één kastje vonden we een dode koolmees en in een andere nog een eitje. (foto)

Al met al was het een geslaagde maar wel koude middag.

Henk heeft 27 maal de ladder beklommen, onvermoeibaar die man! Bij één van de laatste hokjes komt een moeder met drie kleine kinderen kijken wat we aan het doen zijn. Eén van de kleintjes vraagt aan Henk wat hij doet. Dan krijgt deze kleine dreumes een mooi verhaal van Henk te horen en luistert aandachtig. Onderwijl haal ik de auto weer op en rijden we om half vijf tevreden weer naar de warme kachel.

Henk Rienstra en Philip de Vries.

Nestopbouw van de koolmees.
Henk Rienstra op de ladder.

TE KOOP, nieuwe nestkasten

Deze kasten kunnen, indien gewenst, Spechtproof worden geleverd. De nestkasten zijn vanaf nu te bestellen bij Simme Witteveen voor 12,50 euro per stuk.

Verkoopadres is A. A. Hinzstraat 1 te Bolsward, tel.nr. 0515-574908.

Oproep

Aan alle nazorgers en broedzorgers van Vogelwacht Bolsward.

Ieder jaar worden de (weide)vogels in onze omgeving door jullie beschermd en geteld. In overleg met boeren en beheerders zorgen jullie er voor dat zo veel mogelijk vogels een kans krijgen om hun kuikens groot te brengen. We kunnen wel stellen dat in de ruim 75 jaar dat onze wacht bestaat er al heel wat vogels groot zijn geworden. Op dit moment hebben veel vogelsoorten het moeilijk en dat maakt ons werk extra belangrijk.

Het bestuur van de Vogelwacht stelt alles in het werk om dit in goede banen te leiden. We zijn als nazorgcoördinatoren al enige tijd niet op volledige sterkte en daarom doen we graag een beroep op jullie.

Verder zoeken we ook algemene bestuursleden die met ons de kar/wacht willen trekken. Ook hier zoeken we uitbreiding van ons bestuurlijk team om het werk meer te kunnen verdelen. We hebben mensen met allerlei verschillende talenten nodig, dus schroom niet, maar meld je aan!

**Namens het bestuur:
J. Kroese,
06-29335374,
vogelwachtbolsward@outlook.com**

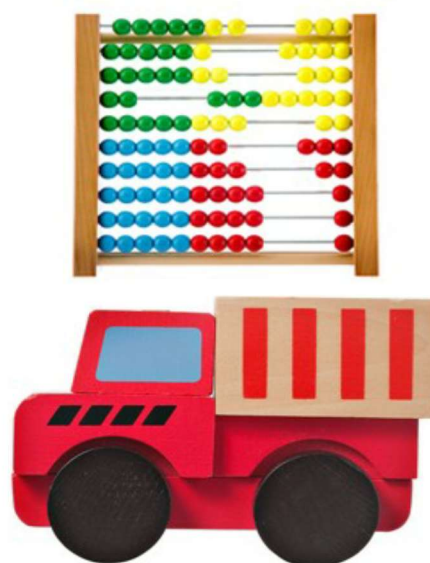
Afscheid van onze voorzitter Eugene Rosenau

Na twaalf jaar trouwe dienst neemt Eugene Rosenau afscheid als voorzitter van onze Vogelwacht. Met zijn vertrek komt er een einde aan een periode van toewijding, rust en verbindend leiderschap, waarin hij altijd op zijn eigen, kenmerkende manier invulling aan gaf. Eugene nam in 2013 de voorzittershamer over van Jos Kienstra, die deze functie ook twaalf jaar heeft bekleed. Hoewel Eugene de functie niet met groot enthousiasme ambieerde, wist hij dat de continuïteit van de wacht op het spel stond. Met zijn kenmerkende nuchterheid en plichtsgevoel nam hij de taak op zich. "Als dan gien één ut wil doen, dan doen ik ut wel," zei hij destijds. Gelukkig maar, want zonder Eugene was onze Vogelwacht niet geweest wat zij nu is. Hoewel Eugene zijn eigen nuchterheid behield in zijn rol als voorzitter, bracht hij iets waardevols mee: hij is een

praktijkman, een verhalenverteller en vooral een verbinder. Met zijn aanstekelijke enthousiasme wist hij menig lid te motiveren om samen het veld in te gaan. Zijn ogen lichtten altijd op als hij sprak over grappen uit het verleden en over het eieren zoeken, nesten beschermen en al die andere mooie buitenactiviteiten die mede onze wacht zo bijzonder maken. Het was in die momenten dat zijn liefde voor de natuur en ons werk het meest zichtbaar was. Eugene was altijd bereid om te helpen. Als er een beroep op hem werd gedaan, stond hij er. Hij genoot van de samenwerking, het plezier in het veld en de kleine successen die we samen vierden. Ook wist hij een luchtige toon te scheppen binnen het bestuur, zonder de serieuze kant van het werk uit het oog te verliezen. We zullen Eugene missen als voorzitter, maar we hopen hem nog vaak tegen te komen in het veld. Met een glimlach en een scherp oog voor nesten, zoals we hem kennen. Eugene, bedankt voor alles wat je voor

onze Vogelwacht hebt betekend. Het ga je goed, en we hopen dat je blijft genieten van alles wat de natuur te bieden heeft.

Het bestuur.

Na gedane arbeid, lekker genieten.....

HEMA

Lunter's Warenhuis
Appelmarkt 15 Bolsward

Stichtingen en bedrijven sponsoren tweede faunadrone aan Vogelwacht Bolsward

Het bestuur is blij dat onze vrijwilligers het nut van de drone hebben ontdekt. Het gemak waarmee moeilijke nesten toch worden gevonden en daardoor gespaard blijven bij de landbouw werkzaamheden is een groot voordeel. Nu onze piloten een aantal jaren met de drone aan het werk zijn, wordt er steeds meer een beroep op de drone gedaan. Het wordt een steeds grotere klus om aan alle aanvragen te kunnen voldoen.

Voor het bestuur werd het al snel duidelijk dat er een extra drone moest komen. Onze

Vogelwacht doet op veel hectares aan weidevogelbescherming en bovendien zijn er veel veehouders die in dezelfde weken het gras van het land halen.

Alleen was er één probleem namelijk het financieren van de drone. Al snel werd duidelijk dat we dit niet uit eigen middelen kunnen betalen en dat er gekeken moet worden of we deze drone ook met behulp van sponsors kunnen financieren. Penningmeester Tristan Osinga en vicevoorzitter Wiebe Palstra willen dit project wel op zich nemen en klimmen met 'succes' in de pen richting verschillende stichtingen en bedrijven. Nu beschikt onze Vogelwacht dit voorjaar over een tweede drone.

De drone werd gesponsord door: Stichting het Weeshuis, Stichting Dronrijp-Bolsward, Stichting Sint Anthony Gasthuis, Hendrik Nannes en Catrijn Epes-Stichting, J.J. de Wolff Holding B.V. te Heerenveen, Nimble te Heerenveen, Gemeente Súdwest-Fryslân, www.wereldvakantiehuisjes.nl te Bolsward, Provincie Fryslân en de BFVW.

Langs deze weg wil het bestuur van de Vogelwacht Bolsward e.o. alle gevers nogmaals hartelijk bedanken en ook namens de weidevogels voor het mede mogelijk maken van de aanschaf van deze drone!

Wiebe Palstra.

Nieuwe Dronepiloten

Yde, Eize en Tjalke zijn geslaagd voor de cursus dronepiloot.

Afgelopen jaar namen er weer drie personen van onze vogelwacht deel aan de cursus om dronepiloot te worden. Deze cursus wordt gefinancierd door de provincie Friesland en het praktijkgedeelte wordt verzorgd door de Bond van Friese Vogelwachten (BFVW). Het theoretisch deel is een online studie waar je

vervolgens een RWD certificaat kunt halen mits het examen met een voldoende wordt afgerond. Yde de Boer, Eize Wiersma en Tjalke Altenburg hebben dit pakket in het voorjaar van 2024 weten te behalen en hebben inmiddels de eerste vluchten met onze drone voor onze Vogelwacht gedaan. Wij zijn er erg blij met deze nieuwe piloten en met hun functie kan het werk, wat in korte tijd moet worden gedaan, onder meer personen worden verdeeld. Zo kunnen we meer kuikens helpen om vliegvlug te worden.

Podologiepraktijk Wierda
Ervaren specialisten
voor uw voetklachten

- ✓ uitgebreid onderzoek
- ✓ deskundig advies
- ✓ geen wachtlijst
- ✓ specialisten in beweging

Meer dan alleen steunzolen

Kerkuilenwerkgroep Bolsward

Bolsward 21 november
Beste vogelvrienden,

Even voorstellen, Klaas Akkerman is mijn naam en ben woonachtig in Bolsward.

Sinds 2023 controleer ik samen met Durk Bakker jaarlijks rond de 25 Kerkuilkasten in de regio Bolsward. Durk heeft samen met wijlen Jappie van der Meer en anderen jarenlang deze regio geïnventariseerd op aanwezige broedgevallen alsmede de regio Wommels.

Voor de Regio Wommels hebben we een drietal mensen bereid gevonden daar een 30-tal Kerkuilkasten te controleren.

Waar mogelijk ringen we de jonge Kerkuilen, sinds 2020 heb ik een ringvergunning voor alle Uilen in Zuidwest Fryslân. Ook incidenteel de Ransuil, Steenuil en Velduil.

me aanbevolen. Mail naar k.akkerman58@gmail.com

In verband met de slechte veldmuizenstand, door een natte winter/voorjaar van het jaar 2024, zijn er helaas geen Kerkuil broedsels. Ook is er hierdoor veel sterfte door gebrek aan voedsel.

Er is één jonge Steenuil door mij geringd, gevonden door de boer op een zolder van de schuur.

Onderstaand nog wat plaatjes uit 2023 van jonge Kerkuilen bij Pingjum, Witmarsum en Ransuilen bij Hichtum, alle drie broedsels hadden 5 uitgevlogen jongen.

Hopelijk herstelt de Uilenstand weer wat in 2025. Een nieuw jaar met nieuwe kansen voor deze mooie vogelsoort.

Vogelgroet,
Werkgroep Uilen Bolsward e.o.

Voor de laatstgenoemde uil hoop ik op een goede samenwerking in het veld met de Weidevogelbeschermers om deze in kaart te brengen. Velduilen zijn echte nomaden die opdoemen bij veel Veldmuizen. Verder plaatsen we soms kunstnesten in de vorm van een rieten mand om de Ransuil nestgelegenheid te geven bij gebrek aan nesten die zijn uitgewaaid door harde wind.

Vanaf het najaar 2023 ben ik ook betrokken bij de Steenuilenwerkgroep Fryslân om deze soort in kaart te brengen. Op dit moment zijn er in Zuidwest Fryslân een drietal paartjes ontdekt en kasten geplaatst met zogenaamde antimarter sluis, zodat de jongen/eieren zijn beschermd. Nu maar hopen dat ze gebruik gaan maken van deze kasten.

Graag ontvang ik meldingen/waarnemingen van Steenuilen en ook voor de andere Uilensoorten houd ik

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat wij dit jaarverslag uit konden geven.

Nieuwbouw Bolsward Oost

Beste lezers,

Even een kleine update voor wat betreft het nieuwbouwproject Bolsward Oost. Wiebe en Wilko zijn circa maart '24 na meermaals contact te hebben gezocht, uiteindelijk opnieuw in gesprek gekomen met de Gemeente Súdwest-Fryslân. In een eerder stadium is de Vogelwacht Bolsward bij de schetsontwerpen betrokken en heeft de nodige op- en aanmerkingen op dit plan gegeven. Wij wilden dus nu graag zien wat dit concreet met onze geliefde weidevogels doet.

Tijdens een prettig gesprek met onder andere de heer Couperus en heer Popma, zijn wij te weten gekomen dat er vanuit de Gemeente SWF het verschuldigde bedrag is betaald om hier uiteindelijk te mogen bouwen. De grote vraag tijdens dit gesprek was of dit bedrag wat betaald is aan Provincie Fryslân, uiteindelijk uitgekeerd is aan het collectief ANC Westergo. Dit bleek bij navraag bij dhr. Van Asselt van het collectief niet te zijn gebeurd. Er volgde dus een vervolgesprek.

Tijdens dit constructieve overleg met de Gemeente Súdwest-Fryslân, Provincie Fryslân, ANC Westergo en Vogelwacht Bolsward is er inhoudelijk gekeken welke alternatieven geschikt zijn om de weidevogels meer naar het oosten te laten trekken. De volgende oplossingen worden aangedragen: het land bewerken zodat er weer akkers- en greppels ontstaan, extra plasdrassen en het waterpeil omhoog brengen. Momenteel zijn Wiebe, de heer van Asselt en ik in gesprek met onder andere de boeren Brandsma, Galema & Duiven om dit voor elkaar te krijgen.

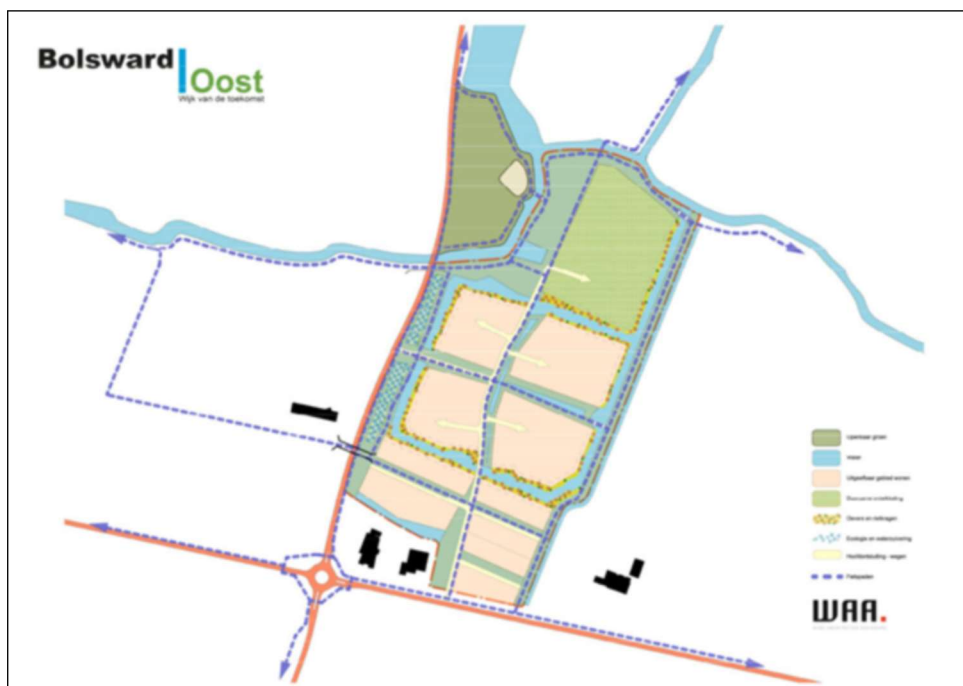
Wij hebben daarom goede hoop dat er vanaf juli '25 (geplande bouw) een geschikte nieuwe plek voor deze weidevogels is gecreëerd. In de volgende jaargids gaan we ons best doen om foto's van de planvorming en de realisatie te tonen.

Bronnen plaatjes: Bolsward-Oost - Súdwest-Fryslân

Wilko Palstra
Wiebe Palstra

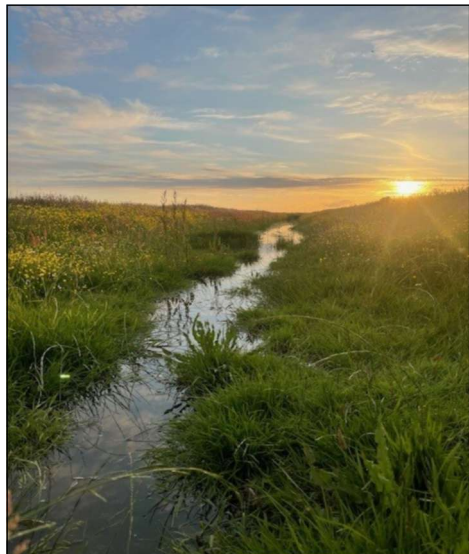
Foto gemaakt vanuit het zuiden, zicht op de aanleg van de wijk en onze zwaluwwand.

Interview met Bôte de Boer

1. Hoe kijk je terug op de jaren dat je gefilmd werd en wat vond je het meest bijzondere moment?

Het waren intensieve jaren. De stikstofcrisis, de bank die zich terugtrok, en dat terwijl de zwaar bevochten bouwvergunning eindelijk verleend was. De film – *Vogels kun je niet melken* – die werd gemaakt, onze zoon Marc ging emigreren en de verkoop van grond aan ANF (Agrarisch Natuurfonds Fryslân). En niet te vergeten de première van de film in Leeuwarden tijdens het filmfestival.

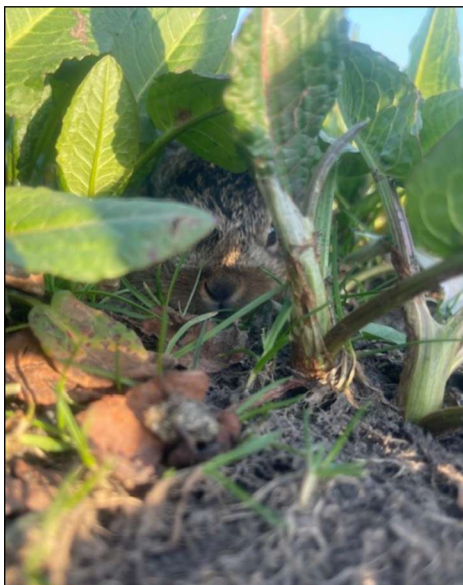
Het meest bijzondere moment was wel dat we in dat natuurgebied bij Vila Franca in Portugal geen grutto's zagen (alleen lepelaars) en na drie keer flink roepen kwamen ze van ver onze kant op en boven ons vliegen met een speciaal soort vreugdedansje in hun vlucht.

2. Hoe zie je de balans tussen jullie bedrijf, vogels beschermen en de natuur?

Laat ik het zo zeggen: vogels kunnen niet zonder boeren en een behoorlijke hoeveelheid mest. Ze worden niet voor niets boerenlandvogels genoemd. Natuur alleen geeft grond zonder insecten, dus weinig vogels. Bepaalde soorten gras groeien er dan, vaak de zeer ongewenste pitrussen bezetten een belangrijk percentage van zo'n gebied.

Wel zie je vaak een tijdje mooie kruiden, maar vaak is zo'n gebied meer van hetzelfde.

Wij boeren kunnen met veel meer variatie werken: en met weidend vee, vogels, verschillende plantensoorten en vlinders en andere insecten produceren.

Die balans is goed te doen zeker met normaal weer in het voorjaar en de zomer.

Dan heb je land waar veel weidevogels zitten te broeden.

Dat land moet nat zijn en bemest worden met veel strorijke mest in het voorjaar.

Dat levert veel wormpjes, insecten en nestmateriaal. De percelen er omheen weid je veel met vee: een goede graslandplanning.

Je krijgt dan hoogte verschillen in gras en mestvlaaien, waarin en waarop zich insecten bevinden, super geschikt voor jonge kuikens van boerenlandvogels.

We hebben daarnaast weiland dat meer echt kwaliteitsgras voor koeien produceert. Ook huren we van een boer uit de buurt 10 hectare van soortgelijk land er bij. Dit gebruiken we voor het wintervoer (kuil).

Door het natte weer van de afgelopen 2 voorjaren zijn wel uitdagingen, omdat het weiden vaak onmogelijk was. Dat kan een reden om andere keuzes te maken.

Ook verbouwen we mais in ons biotoop en dat werkt goed voor de weidevogels. De melkproductie per koe zit in een stijgende lijn.

3. Wat heeft dit alles voor invloed op jullie gezin?

Weinig. Je gaat door op de eenmaal ingeslagen weg, je moet door.

Daarbij komen ook de financiële uitdagingen die deze keuze met zich meebrengt.

Ik bedoel, je kiest voor weidevogels en koeien, dus moet je daarbij keuzes maken!

Je kunt dus niet in begin mei alle gras maaien én alles laten hakselen.

Bovendien is het ook zo dat de productie van het melkveebedrijf door moet, want anders is het helemaal over met de hobby weidevogels.

4. Welke reacties krijg je van boeren, burens en mensen uit je omgeving op de documentaire?

Wisselend, over het algemeen positief. Veel boeren met weidevogels geven aan dat ze dit enorm herkennen. Anderen zeggen dat deze film prachtig in beeld brengt wat zoal de beslommeringen zijn die een boer heeft. Men zegt ook wel eens: "Het is tegenwoordig niet gemakkelijk om boer te zijn".

5. Geeft de documentaire een eerlijk beeld van de dilemma's tussen agrarisch ondernemen en natuurbeheer?

Eigenlijk laten onze zoon Jan Jochum en ik natuurlijk in de film precies zien waar de schoen wringt. Kies je voor de financiële kant, die tegenwoordig erg belangrijk is bij een melkveebedrijf, of kies je voor wat minder inkomsten en een bio divers landschap. Ja, nog steeds is de vergoeding van de overheid voor geleden schade aan de lage kant. Zou je met agrarisch natuurbeheer evenveel verdienen als een normale boer, die geen weidevogels heeft, dan kom je in de knel met staatssteun, zegt de overheid. Daarnaast heb je tegenwoordig boeren die het land op afstand toch wel graag extensief en bio divers willen beheren.

6. Ben je ook trots en heb je ook waardevolle lessen?

Ik ben wel een beetje trots op het feit dat er een discussie is ontstaan binnen clubs die altijd praten over een lage CO2 uitstoot. De melkfabrieken willen graag *planetproof* melk. Helaas moet je dan om de 4 weken maaien. We weten allemaal wel dat je dan 0,0 vogels hebt. Door de film ziet de burger nu toch met een andere blik naar een veeweidebedrijf. Eindelijk begint men in te zien dat de boer ook aan landschapsbeheer moet doen.

Een waardevolle les?

We doen het op onze manier en oordelen niet te veel over de keuzes van andere boeren.

Ze moeten nieuwsgierig worden en het leuk vinden. Vaak moeten boeren even over een drempel heen. De vogelwachters en nazorgers kunnen daarbij een belangrijke rol spelen.

Met zijn **allen** kunnen we boeren enthousiast maken over het hebben van weidevogels met hun specifieke geluiden. En vergeet niet de jonge boerenzonen en boerendochters te betrekken bij het nazorgen!

7. Toekomst weidevogelbeheer op het eigen bedrijf? Generatie?

We doen steeds meer voor de weidevogels.

Onze koeien liggen nu in diepstrooiselboxen (een bak met 25 centimeter stro). Dat strooisel wordt door een mestscheider uit de mest gehaald. De vaste fractie wordt hiermee uit de mest gehaald en gaat met een mestspreider over het vogeltjesland. De dunne fractie stroomt in een andere put en wordt op normaal producerende graslanden gebruikt.

Dit vinden de weidevogels prachtig, want hierdoor ontstaat een rijk bodemleven in het vogeltjesland.

De jonge vogeltjes groeien hierdoor behoorlijk snel en zijn in vrij korte tijd al vliegvlugge kuikens.

Ook onze burens hebben weer land geschikt gemaakt voor weidevogels.

De bedoeling is om vanuit deze parel naar één groot kerngebied te groeien richting Makkum en mogelijk ook richting Idzegea. Ik weet zeker dat dit zou kunnen lukken, en daar is nog 1 **EXTRA** maatregel voor nodig namelijk: predatiebeheer!

Dit jaar zijn bijna alle kuikens opgevreten door de bruine kiekendief! Als we niet ingrijpen dan kunnen we wachten tot de laatste vogel verdwenen is.

Wat dat betreft ben ik erg benieuwd hoe de volgende generatie deze manier van boeren zal voortzetten? Ze leren van ons en van de nazorgers. Neem ze mee het veld in en in mijn geval is het zo dat het beste vogeltjesland nu in bezit is van ANF. In de overeenkomst staat beschreven dat het gebruik van de grond gericht is op goed weidevogelbeheer.

8. Jullie oudste zoon Marc is vertrokken naar Portugal om daar een boerenbedrijf te starten. Hoe kijk je daar op terug en wat heeft hij meegenomen van hier naar Portugal?

Marc heeft hier een agrarische opleiding gehad en heeft bij veel boeren stage gelopen. En ook in Oost Duitsland op een bedrijf met veel werknemers, maar de buitenlandstage in Portugal deed wel wat met hem. In de herfstvakantie ging Marc weer naar Portugal, de voorjaarsvakantie en daarna, Corona of niet, ging hij in de zomervakantie opnieuw naar Portugal. Drie en een half jaar geleden wilde hij bijna niet meer naar Tjerkwerd. Zijn school vroeg zich af, komt hij ooit wel weer terug? Toen hij in september thuis was zei hij: "Ik heb daar een mooi bedrijf gezien wat te koop staat en daar wil ik heen".

Het valt niet mee om in Nederland boer te zijn en bovendien wilde Jan Jochum thuis het boerenbedrijf voortzetten. Hij maakte dus ook plaats voor zijn broer. Ik kon ineens twee van onze jongens blij maken. Dat was ons plan en het is gelukt. Ze vliegen toch uit!

9. Wat heeft de documentaire jullie gebracht?

Ten eerste: ANF heeft snel het oude land van ons kunnen kopen. Het hielp hun acties en dus konden we door met de stal te bouwen. Wij hebben van dat geld dus onze nieuwe stal gebouwd.

Ten tweede: Is er een stichting op ons pad gekomen die ons financieel ondersteunt om nog meer te doen voor de weidevogels (grutto), mestscheider en mestwaggen.

Ten derde: Meer aandacht voor het weidelandschap.

Ten vierde: Mensen die meer op afstand staan van het boerenbedrijf zien er nu toch wat genuanceerder tegenaan.

Ten vijfde: Mensen zien ons wel als deskundigen.

Interview afgenomen door Jan Kroese.

Tellingen en waarnemingen van Eelco Brandenburg

Elders in deze Jaargids leest u het prachtige verslag over de Slechtvalk in Bolsward. Ik heb dat als apart artikel opgenomen vanuit de tekst die Eelco aanleverde. Ook de bijgevoegde foto 's zijn door Eelco gemaakt. Zeer de moeite waard om te lezen!

Als we alle waarnemingen van deze bijzondere vogelman plaatsen wordt onze gids een waar boekwerk. En dat is wat teveel van het goede.

De volledige tekst en bijlages worden op de website van onze wacht geplaatst. Dat voor de fijnproevers. Er is weer een prachtig stuk werk geleverd

door Eelco. Tomeloze inzet en een enorm aantal kilometers fietsen en autorijden gaan eraan vooraf. Hulde! Is deze man nog wel eens thuis in Bolsward?

Huiszwaluwen

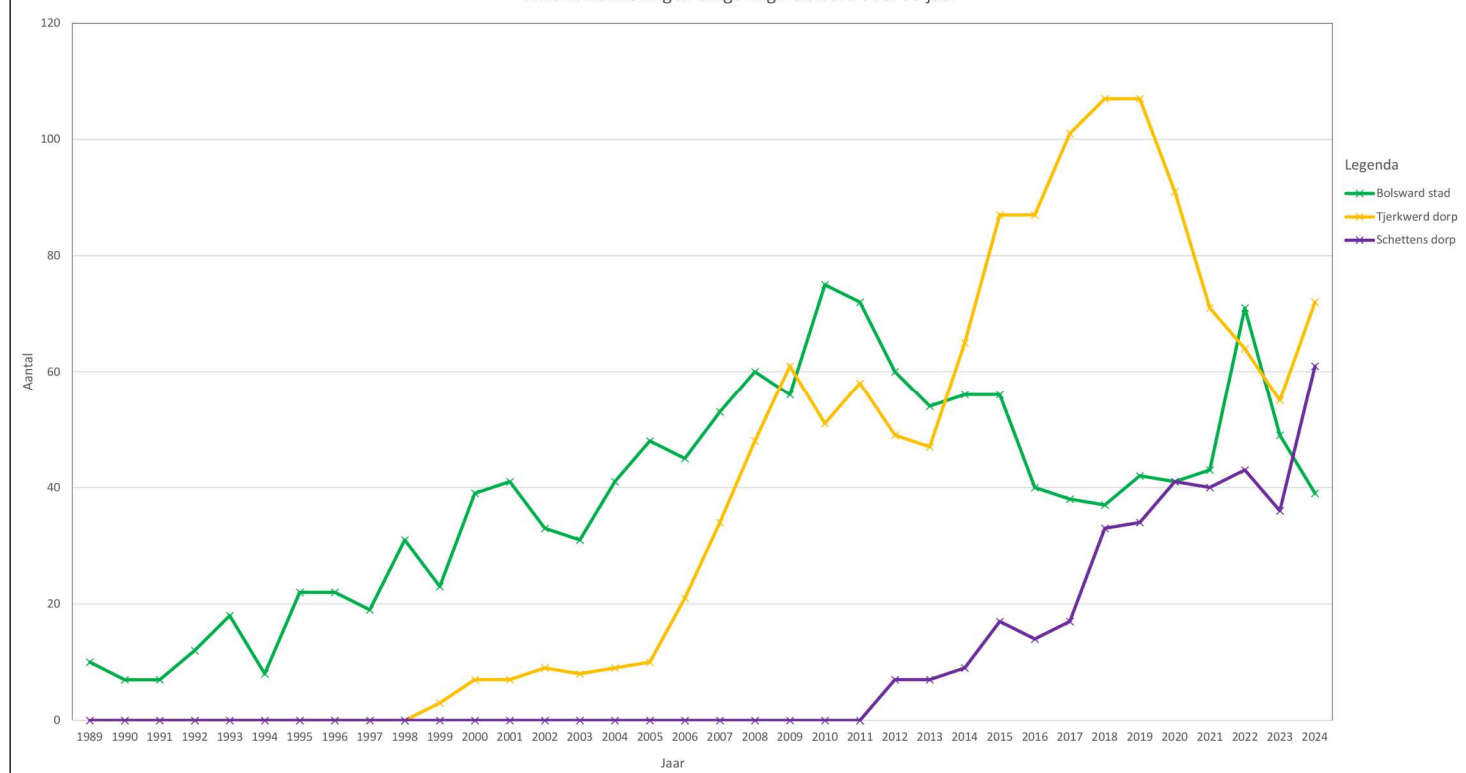
Bolsward: In het wachtgebied van de Vogelwacht Bolsward e.o. daalden de aantallen opnieuw van 49 naar 39. Eigenlijk alleen door een bedrijf op het Marne industrieterrein die notabene in het broedseizoen de nesten definitief verwijderde door krammen, pinnen e.d. aan te brengen! Bah! Tjerkwerd: steeg gelukkig van 55 naar 72. Zes nestkaarten gemaakt.

Schettens: liefst 61 was 36 (daarvoor 43). Dus 172 nesten, een stijging van 32 nesten. Keurig.

In totaal heb ik in de regio 476 bewoonde nesten geteld, een winst van 6,0%.

Vorig seizoen (2023) waren er 449 nesten. Dat betekende toen een verlies van 40 of te wel 8,2%. Er waren in 2024 helaas weinig 2e broedsels! Wat ook door professor Theunis Piersma uit Gaast wordt beaamd. Met hem wat jaren geleden ook Huiszwaluwen gevangen en geringd.

Huiszwaluwtellingen omgeving Bolsward over 36 jaar

Wat lezen we uit deze grafiek?

De trend is vanaf 1989 t/m 2019 overwegend positief. Wat opvalt is dat in de jaren van corona (2020-2021)

Eelco Brandenburg niet adequaat kon tellen. Wat ook opvalt is dat vanaf 2005 t/m 2011 Bolsward en Tjerkwerd uitschieters zijn. Het laatste jaar zien

we Tjerkwerd en Schettens stijgen terwijl Bolsward weer iets daalt.

Bleeker

Schoenen - Podotherapie - Podologie - Pedicure

Jongemastraat 7 Bolsward 0515-572584 www.bleekerschoenen.nl

Er werden in 2023 in heel ons land ruim 42.000 geteld. Schatting in 2018 – 2020: 86.000 tot 110.00. In Friesland en Groningen sinds 2019 met een kwart achteruitgegaan.

Droge voorjaren hebben een negatief effect op het broedresultaat, minder vochtig nestmateriaal én ook minder vliegende insecten. Deze soort is sinds eind jaren 60 van de vorige eeuw met minimaal 80% achteruitgegaan. In Gaast in 2008 nog 188 nesten en nu (2024) slechts 70! Oorzaken: dezelfde als de teloorgang van de Kievit en Grutto! Intensieve landbouw/veeteelt. Tillen en kunstnesten zijn vooral van belang op de zandgronden bij gebrek aan klei. Met name in Brabant gebeurt dit en dat is heel mooi natuurlijk. In Engeland veel afvallende nesten door slecht houdend PVC als gevelbekleding aan huizen.

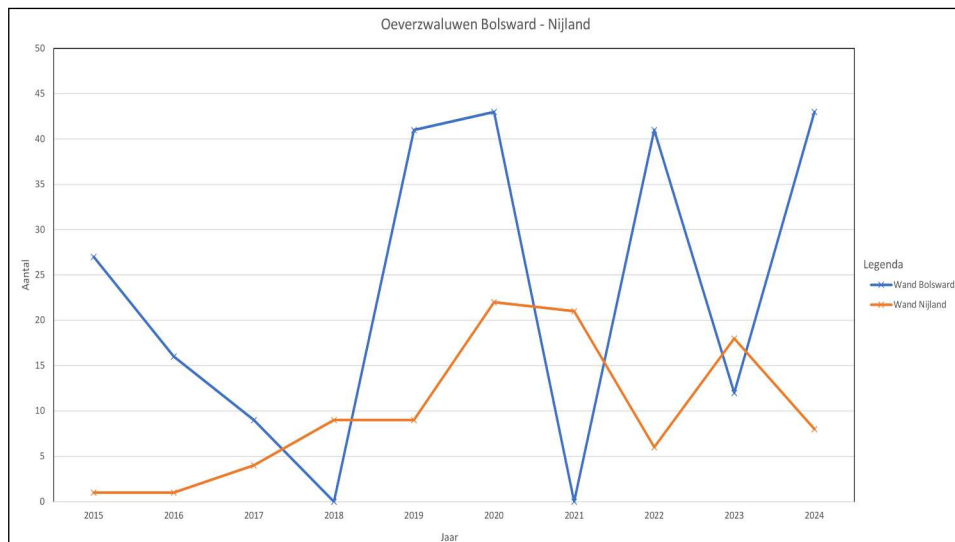
Oeverzwaluwen

Op 24 april 2024 waren ze er nog niet in Bolsward. En evenmin in Nijland maar wel in dit dorp op 7 mei. Ongeveer 12 stuks.

Bolsward: Ik heb ruim 14 uren aan de wand besteed, deze op liefst 20 dagen bezocht en dankbaar gebruik gemaakt van het door de Vogelwacht verstrekte bankje. Hulde!

Wat later in het seizoen uiteraard wel vaak moeten staan door de weelderige begroeiing van Riet, Brandnetels e.d. aan de overkant van de sloot.

Het resultaat is vrij goed geweest, 33 bewoonde nesten. Dat waren er 12. 3 nestkaarten ingevuld.

Huiswaluw op nest.

Boerenwaluw op nest.

Oeverwaluw bij ingang nest.

UW ALLROUND DIERENZAAK

VOOR AL UW DIERENBENODIGDHEDEN EN HENGELSPORT

DISCUS

**DIERENSPECIAALZAAK EN
HENGELSPORT A.P. VAN DER FEER**

DIJKSTRAAT 13-15 / 8701 KB BOLSWARD T 0515 - 58 12 52 E DIERENWINKEL@APVDFEER.NL
W DISCUSVANDERFEER.NL | GRATIS PARKEREN OP EIGEN TERREIN ACHTER DE WINKEL.

YKEMA OPTIEK

OPTICIEN CONTACTLENSPECIALIST

Marktplaats 4

8701 KG Bolsward

T (0515) 57 76 01

E info@ykema-optiek.nl

I www.ykema-optiek.nl

De Oeverzwaluwen waren zeer laat nl. pas eind mei! (Afgelopen drie jaren was dit b.v. 20-4-2021, 3 stuks. 19-4-2022 aankomst. Op 5 april 2023 telde ik 16 stuks. Wellicht was een deel eerst bij de zandbult op Klaverweg waar Liander bezig is met het station voor de hoogspanningsmasten. Op 24 en 30 mei en 5 en 18 juli holten waargenomen. Aantal nesten variërend van 14 tot later circa 9 nesten. Verboden er te komen, dus steeds van grote afstand moeten bekijken. Derhalve Bolsward in totaal rond de 43 bewoonde nesten.

Wat betreft Nijland maar 8 nesten dat waren er 18. Ik ben er op 14 dagen geweest en hiervan 7 nestkaarten gemaakt. Er waren slechts enkele tweede broedsels.

De trend vanaf 1990 is een plusje en sinds 2012 stabiel. Schatting 28.000 tot 34.000. Het nestsucces ligt in hun betrekkelijk veilige holten normaal gesproken hoog, maar op sommige plaatsen kan overstromingsgevaar een negatieve rol spelen, zeker door de klimaatveranderingen (veel regen enz.).

Boerenzwaluw

Op 6 april 2024 de eerste 3 vliegend rond de toren in Noordhorn gezien te Groningen. Bij Boer Brandsma, Ugolaan ben ik zeker 8 keer geweest met als resultaat 7 territoria en 8 nesten, inclusief 2 tweede broedsels. Dit was echter in 2023: 12 nesten, erg jammer. Acht nestkaarten ingevuld.

Sinds 2000 een kleine toename, daarvoor sterke achteruitgang door de intensieve veehouderij en landbouw. Hierdoor minder insecten en nestgelegenheid. Echter sedert 2019 weer met een zesde ingekrompen in alle delen van ons land. De overleving is laag evenals de laatste jaren het broedsucces. In de winter zitten ze in een groot deel van Afrika. Deze achteruitgang is moeilijk te verklaren. De vervroeging van de legdatum is 2, 3 dagen per 10 jaar, behalve in 2021 en 2022 (koud begin van het voorjaar.)

Huismus. 2024 was het jaar van de Huismus. Niet omdat het zo goed met deze soort gaat. Sedert 1980 is de soort met 60% achteruitgegaan. Oorzaak; het betegelen van tuinen, insecticiden en pesticiden tegen (on)kruiden, houten schuttingen i.p.v. heggen, veel minder groen in die tuinen, letterlijk niet meer onder de pannen kunnen komen door andere dakconstructies enz.. Inmiddels een Rode Lijst soort, wie had dit ooit kunnen bedenken? Vragen zijn: hoeveel jongen vliegen uit, wat voor woonwijken zijn het beste?

Flamingo. Eind april was ik weer een kleine week in Zwillbrock (13e maal in veertien jaar). Onder meer 14 paren kunnen vaststellen. Echter het broedsucces was erg matig: 3 jongen. (het jaar ervoor wel 14!) Oorzaken: langdurig hoge waterstanden door maanden overvloedige regen, hierdoor zijn nesten weggespoeld (hebben

slechts één ei), vossenhek c.q. elektronisch raster dat een tijd niet werkte (want de Vos is ook op het broedeiland gezien) enzovoort. De drie jongen hebben we op 18 juli van ringen voorzien, voor het eerst daar af en toe moeten zwemmen! Door het slechte broedseizoen waren de meeste Flamingo's snel uit Duitsland vertrokken. Ik zag b.v. op 20 juni stuks in het IJsselmeer bij Nijemirdum en op 20 juli 11 stuks bij Elburg. Rond half / eind juli waren er al ruim 70 stuks in de Grevelingen, Goeree Overflakkee, Zuid-Holland, erg vroeg voor dat gebied. Op 6 september ben ik daar geweest: fantastisch, maar liefst 95 Flamingo's. Ik kon van 41 stuks de ringen aflezen!

Je waande er in de Caribbean of bij Malaga, Spanje of in de Camargue in Zuid-Frankrijk!

De Wolk Glas B.V.
De Wymerts 2E, 8701 WT Bolsward
www.dewolkglas.nl
www.jaloezieglas.nl

De Wolk Glas voor al uw glaswerk!

**De Wolk Glas:
sinds 1996 producent van
isolatieglas & jaloezieglas**

De Wolk Glas is geen tussenhandel, maar produceert zelf isolatieglas & jaloezieglas in eigen fabriek met de modernste machines en onder de hoogste kwaliteitseisen.

Of u nu een klein stukje enkelglas nodig heeft of uw complete woning wilt beglazen u bent bij ons altijd van harte welkom, ook voor advies of bezichtiging van onze showroom kunt u bij ons altijd vrijblijvend terecht.

**Bekijk nu het productieproces op onze website
dewolkglas.nl**

Glasvervangings van alle soorten glas!

Onze eigen professionele glas schade-/herstelservice staat garant voor een snelle service maar ook met de hoogste kwaliteit. Wij kunnen isolatieglas binnen 24 uur produceren dus u zit nooit lang met glasschade.

- ✓ Isolatieglas HR++
- ✓ Spiegels
- ✓ Gelaagd veiligheidsglas
- ✓ Zonwerend glas
- ✓ Hardglazen deuren
- ✓ Brandwerend glas
- ✓ Glas in Lood
- ✓ Enkel glas
- ✓ Monumenten glas
- ✓ Voorzetramen
- ✓ Plexi glas
- ✓ Figuurglas
- ✓ Draadglas
- ✓ Geluidswerend glas
- ✓ Isolatieglas met roeden
- ✓ Beglazingmaterialen

- ✓ Eigen fabriek
- ✓ Ontwerp en montage
- ✓ Hoogste kwaliteit
- ✓ Snelle service
- ✓ Totaalleverancier

Glasvervangings!
0515-576796
info@dewolkglas.nl

Antwoorden komen waarschijnlijk in de loop van 2025.

De jonge Huismussen vestigen zich doorgaans maar één kilometer van hun geboorteplek. De volwassen vogels leven ook in een klein gebiedje van rond de 500 meter.

Ik nam ongeveer 60 stuks waar bij Kornwerderzand, 45 in Hieslum, 70 in Oudega-W., 40 in Cornwerd en als laatste 65 bij Makkum (Middenwaard).

Raaf. In 2023 ongeveer 230 broedparen in ons land. Na een succesvolle herintroductie die in 1966 van start ging met eerst vogels uit Sleeswijk-Holstein en later vanaf 1973 met jonge dieren uit Mecklenburg. De schatting van de winterpopulatie komt op ongeveer 1000 stuks uit. Dit zijn vooral onvolwassen vogels aangezien ze pas in het 3e of vierde levensjaar geslachtsrijp worden. Broedvogel met name op de hogere zandgronden boven de grote rivieren.

Op de Veluwe 50 paar, Drenthe 33, de laatste jaren ook wel buiten de grote bosgebieden in hoogspanningsmasten in landbouwgebieden. In Friesland 8. Broedplaatsen in Grove Den 24 keer, Douglas Spar 14, in hoogspanningsmasten 25.

Raaf.

De eerste eieren werden gemiddeld in de allerlaatste dagen van februari gelegd. Op 2 maart 2022 eentje (met helaas wijlen Jappie v.d. Meer in het Ketliker Skar) gezien.

Op 13 december was ik er opnieuw gezien en vervolgens gehoord op 11 maart 2023. Op 1-8-2022 zeker 32 stuks op de vuilstort te Barneveld.

Recenter op 13-3-2024 in het Ketliker Skar 2 gezien en drie uur later in de Ketliker Heide, natuurlijk het zelfde paar. Helaas zijn er in 2022 vele nesten mislukt door slecht weer (met name stormen) en zijn er ook nogal wat jongen doodgegaan door de vogelgriep. Erg jammer.

De spanwijdte is 120 tot 130 cm. Gewicht gemiddeld 1,2 kilo, puntvormige eieren. rollen minder gauw weg, want deze soort was vroeger een klifbroeder! Territorium 6 tot 10 km2.

Kom eens langs voor een hypotheekgesprek.

Loop eens binnen bij:

Attentiv A Boskma B.V.

Kleine Dijklaar 45

8701 HX Bolsward

T 0515-580402

E boskma.bv@attentiv.nl

W www.solideverzekerd.nl

Kraanvogel. Op 11 augustus zagen we bij Ravenwoud/Appelscha 32 stuks waaronder een paar met een groot jong. In 2023 waren er bijna 50 paren in ons land met 45 nesten, totaal aantal jongen vijftig waarvan er 33 uitvlogen. Broedsucces was 0,73 kuiken tegen 0,3 in de drogere jaren daarvoor. Meer regen betekent minder recreatiedruk dus meer rust! Van genoemde 45 nesten 34 in Drenthe en Friesland tezamen. Slaapplaatsen vooral tijdens de trek zijn er in Nederland ongeveer 13. In de Peel bij Deurne, Brabant, werden er in februari 2022: 140 stuks geteld. Echter, ze komen maar mondjesmaat aan de grond.

Wij waren (5e keer) op 25-10 in Duitsland. In de omgeving van Diepholz, 300 km van hier. Daar telden we overdag, in de geogste maisvelden

vele duizenden, waarbij de vogels het melancholische, prachtige geluid lieten horen. Die avond, aan het eind van de middag, in de aankomende schemering vlogen en daalden ze bij de Moordamm, samen met vele Kolganzen, een adembenemend schouwspel. Van de Kraanvogels inmiddels vijf ringen kunnen aflezen, herkomst vaak Noorwegen en Zweden, soms Mecklenburg.

Kraanvogelpaar met jong.

Purperreiger. Op 21-9-2022: 1 onder Hichtum, het gaat de laatste jaren goed met deze mooie soort. In zowel 2017 als in 2019 ongeveer 940 broedparen in Nederland. In 2020 zelfs duizend en in 2023 zo'n 1230 waarbij in Friesland ruim 40 (o.a. De Deelen bij Tijnje 18, Brandemeer bij Oldelamer circa 25). Vooral dank zij veel regen in onder meer de Sahel. Persoonlijk vind ik de Auker bij Steenwijk/Giethoorn de fijnste plek om in juni deze soort te bewonderen. 24-6-2019: 34 stuks waarvan 18 jonge vogels. Op 8 juni 2024 minimaal 10 volwassen stuks. Ook een paar met jongen gezien. Hoogstwaarschijnlijk waren we 2 weken te vroeg, echter de combinatie met zeker 8 Koereigers, Kleine- en Grote Zilverreigers, vele Lepelaars, Blauwe Reigers en Aalscholvers vergoedde veel.

Roodhalsgans: Op 29 maart: 2 paren in de Workumerwaard, die regelmatig met elkaar in de clinch lagen en op 21-10 tussen Exmorrazijl en Makkum eentje tussen Kolganzen. Broedt in Siberië en Rusland, overwintert meestal rond de Kaspische- en Zwarte Zee.

IJsvogel. In onze regio heb ik 6 territoria gevonden (waarbij ook broedgevallen), o.a. bij het Sneekermere, Top en Twel en bij Joure. En in de herfst nog 9 stuks op verschillende

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede
mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit
konden geven.**

plekken. Landelijke stand 800 tot 840, vooral in het Gooi: 70. Groot Amsterdam: 57. Twente 52 enz.

Zwarte Ibis: Op 6 april: 2 stuks in de Ezumakeech bij Anjum.

Houtsnip. Broedvogel, sinds zowel 1990 als 2011 een plus maar de stand van 1984 is nog niet gehaald. Langzame groei met name in het noordoosten van het land, bolwerk is het gebied de Drentse Aa en omstreken. Stabiel in de duinen van Zeeland op Schouwen 31 mannetjes,

maar achteruitgang op de Veluwe door vervuiling (stikstof). Onze vogels verkassen in het najaar naar Groot Brittannië; hier doortrekkers (2.000 tot 8.000 ex.) en overwintelaars (2.000-7.000) uit N. en Oost-Europa waaronder Noord-Rusland. Op 8 november 2023 telde ik er zelfs 12 stuks op een vochtige brandnetel ondergrond in het Vlietsterbos bij Witmarsum. Doorgaans hooguit 3 stuks meestal 2 en soms eentje zoals op 15 november 2024.

Met vriendelijke groet, Eelco.

E.W.F. BrandenburgTurfkade 38
8701 JM Bolsward
Tel. 573452
e-mail: e.brandenburg@hetnet.nl

Tekstbewerking Philip de Vries.

Van de nazorgcoördinator,
nazorgcijfers Bolsward 2024

Op basis van het jaarbericht Weidevogels 2024 is te concluderen dat het broedsucces van de Grutto in 2024 provincie breed ronduit slecht is. Om de gruttopopulatie in stand te houden moet de BTS score 70% zijn en deze score is in 2023 minder dan 50%. Om het broedsucces (de BTS score) vast te stellen is er, tijdens drie telrondes, geteld hoeveel ouderparen alarmeren. De uitkomst van het aantal alarmerende ouderparen gedeeld door het aantal nesten en broedparen, wordt het Bruto Territoriaal Succes (BTS) genoemd. Wat betreft de cijfers van onze Vogelwacht zien wij dat er meer

nesten zijn ingevoerd voor de Grutto, Scholekster, Tureluur en Kievit dan in 2023 het geval was. Er zijn in 2024 220 Kievit nesten gevonden en geregistreerd, waarbij dit in 2023 er 189 waren. Van de Grutto zijn 229 nesten geregistreerd waar dit in 2023 178 waren. Er zijn dus meer nesten ingevoerd, wat kan betekenen dat er daadwerkelijk meer legsels zijn geweest, maar het kan ook betekenen dat er actiever aan nazorg is gedaan. Jammer genoeg zijn er ook veel verloren nesten geregistreerd. Deze nesten zijn dus bijvoorbeeld gepredeerd of door landbewerking verloren gegaan en hebben dus geen kuikens voortgebracht. Voor de 4

hoofdsoorten is de hoeveelheid verloren nesten bijna gelijk aan de uitgekomen nesten.

We zien ook dat de status van het nest nog vaak onbekend is. Hiervan weten we dus niet of het nest uitgekomen of verloren is. Dit kan echter wel door de nazorgers worden geregistreerd via de BFVW registratie-app en het beter registreren hiervan zou in de toekomst interessante gegevens kunnen opleveren.

Tristan Osinga.

		Totalen			Nest status			Alarm-tellingen		
Soort		Nesten	Broedparen	Totaal	Uitgekomen	Verliezen	Onbekend	alarm1	alarm2	alarm3
Kievit		220	65	285	46	39	135	55	62	29
Grutto		229	78	307	41	35	153	212	173	18
Scholekster		105	16	121	22	15	68	29	40	25
Tureluur		68	45	113	12	7	49	80	133	33

Nu ook aanhanger verhuur:

Pak een Bak

Met vriendelijke groet,

Car Cosmetics Piersma
Rients Piersma

De Marne 126b 8701 MC Bolsward
Tel. (0515)575068 - mobiel (06) 28 71 80 55 - carcosmeticspiersma@home.nl

Nazorgcijfers Bolsward 2012-2024

Op deze pagina weer de bekende tabel en grafiek van de hoofdsoorten. Te zien is dat de Kievit na een duikvlucht naar beneden weer iets lijkt te stabiliseren. De overige hoofdsoorten dalen gestaag.

Rutger de Lange en Philip de Vries.

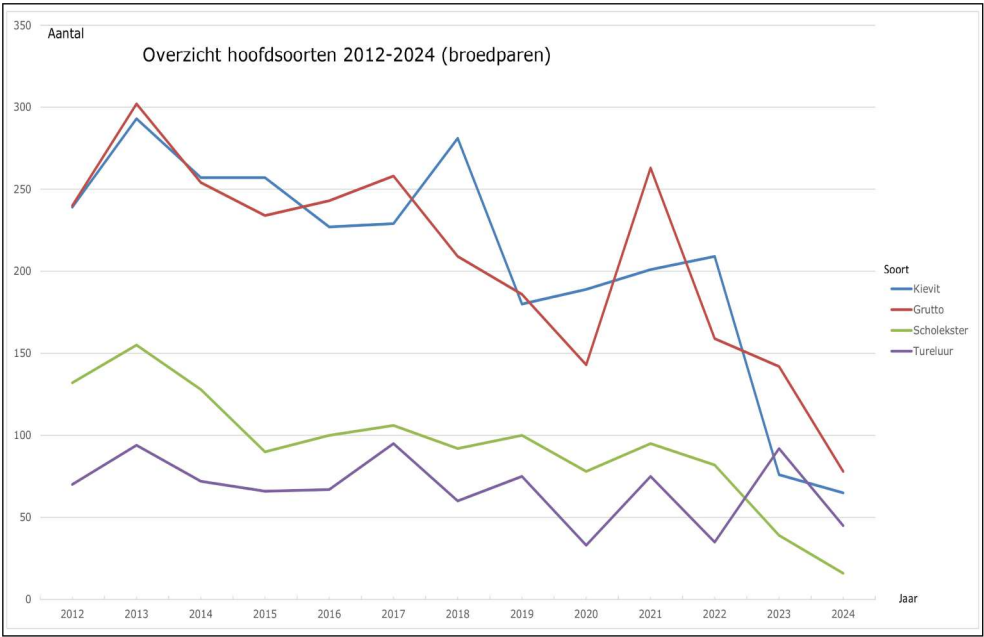

Typisch nest van de Tureluur.

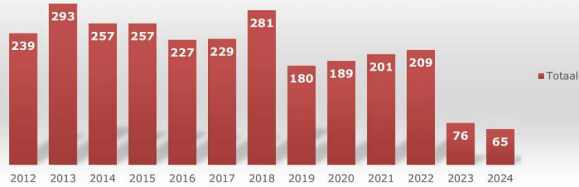

Totalen hoofdsoorten 2012-2024 (broedparen).

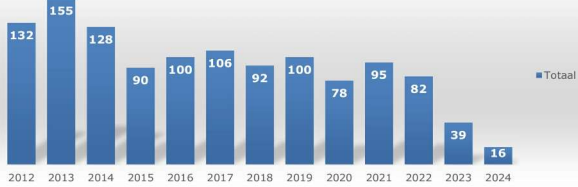
Jaar	Kievit	Grutto	Scholekster	Tureluur
2012	239	240	132	70
2013	293	302	155	94
2014	257	254	128	72
2015	257	234	90	66
2016	227	243	100	67
2017	229	258	106	95
2018	281	209	92	60
2019	180	186	100	75
2020	189	143	78	33
2021	201	263	95	75
2022	209	159	82	35
2023	76	142	39	92
2024	65	78	16	45

Overzicht Kievit 2012-2024 (broedparen)

Overzicht Scholekster 2012-2024 (broedparen)

Overzicht Grutto 2012-2024 (broedparen)

Overzicht Tureluur 2012-2024 (broedparen)

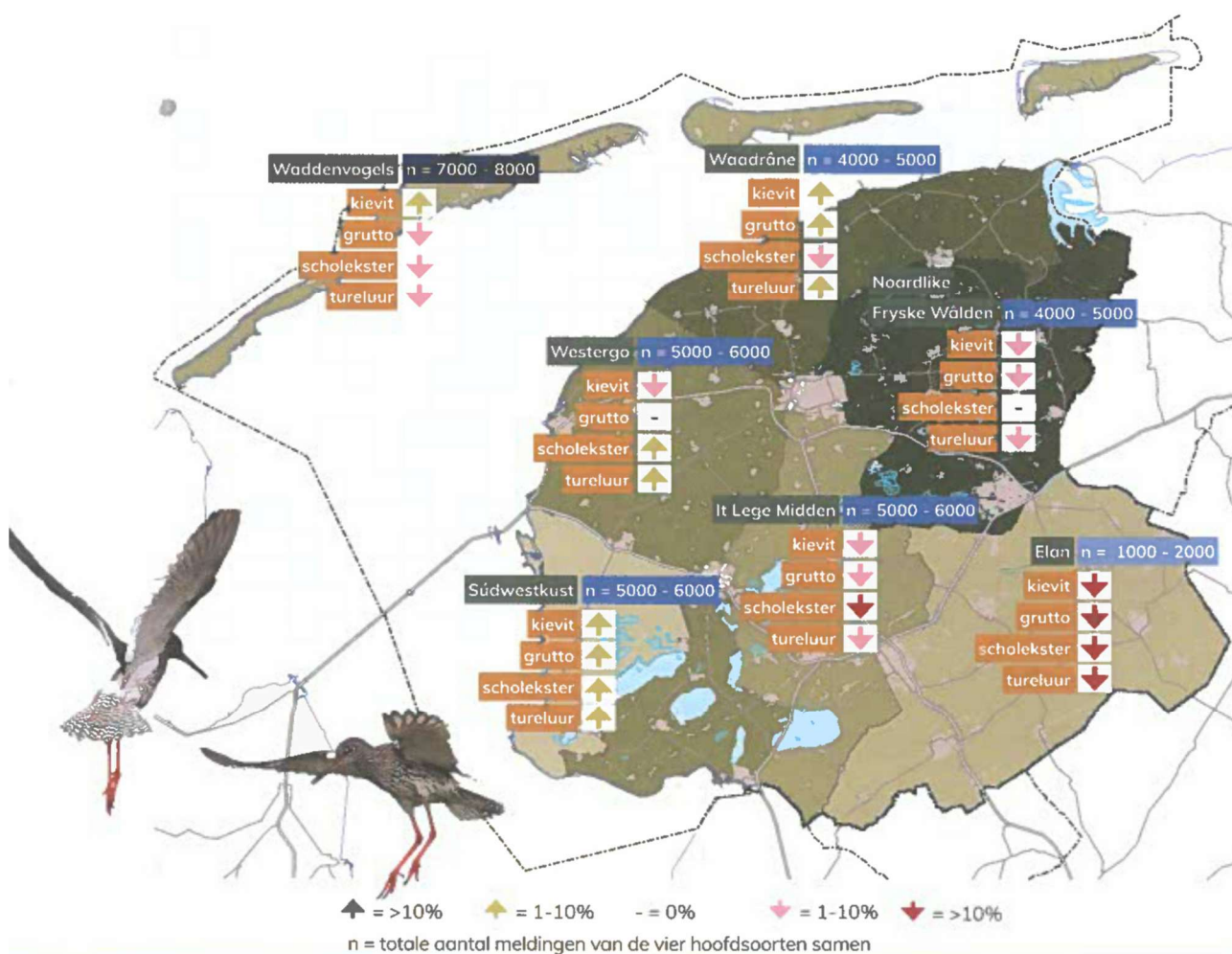

de cijfers

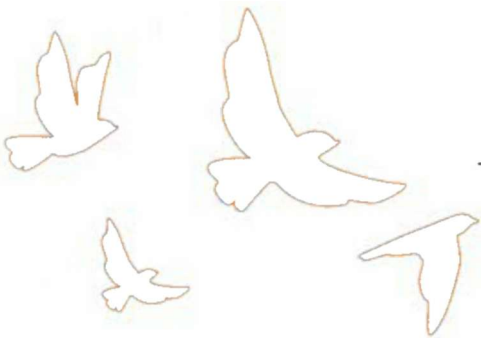
- IN DE REGIO'S -

FIGUUR 2: VERGELIJKING VAN MELDINGEN 2024 TEN OPZICHTE VAN 2023 PER REGIO
(ALLEEN IN BEIDE JAREN GETELDE OPPERVLAKTES)

Deze figuur geeft een procentuele vergelijking per regio weer van de verandering in aantallen meldingen, in gebieden (zowel agrarische - als natuurgebieden) die zowel in 2023 als in 2024 zijn geteld. De n geeft het totaal aantal meldingen van de vier hoofdsorten samen in 2024 in die regio weer. Ieder jaar gaat het hier om andere gebieden, omdat niet overal ieder jaar dezelfde percelen worden geteld. Een vergelijking met kaartjes uit eerdere jaarberichten kan daarom niet worden gemaakt. (bronnen: BFVW en Sovon)

de cijfers

- PROVINCIE FRYSLÂN -

FIGUUR 1: GETELDE AANTALLEN 2024

De totale aantallen van getelde nesten en broedparen.
Het gaat hierbij niet om aantallen vogels of populatie-grootte.

(bron ANLb en Overig: BFVW, bronnen TBO's: Sovon en BFVW)

Totaal	18403
ANLb	8593
Waarvan bij It Fryske Gea	162
Waarvan bij Staatsbosbeheer	32
Overig*	7308
TBO's	2502
It Fryske Gea	781
Natuurmonumenten	423
Staatsbosbeheer	1298

Totaal	8819
ANLb	5528
Waarvan bij It Fryske Gea	93
Waarvan bij Natuurmonumenten	66
Overig*	1561
TBO's	1822
It Fryske Gea	347
Natuurmonumenten	538
Staatsbosbeheer	937

Totaal	9290
ANLb	6843
Waarvan bij It Fryske Gea	66
Waarvan bij Natuurmonumenten	12
Overig*	1401
TBO's	1055
It Fryske Gea	661
Natuurmonumenten	121
Staatsbosbeheer	273

Totaal	6821
ANLb	3833
Waarvan bij It Fryske Gea	90
Waarvan bij Natuurmonumenten	24
Overig*	1183
TBO's	1805
It Fryske Gea	712
Natuurmonumenten	335
Staatsbosbeheer	758

* o.a. gangbaar boerenland en particulier natuurbeheer

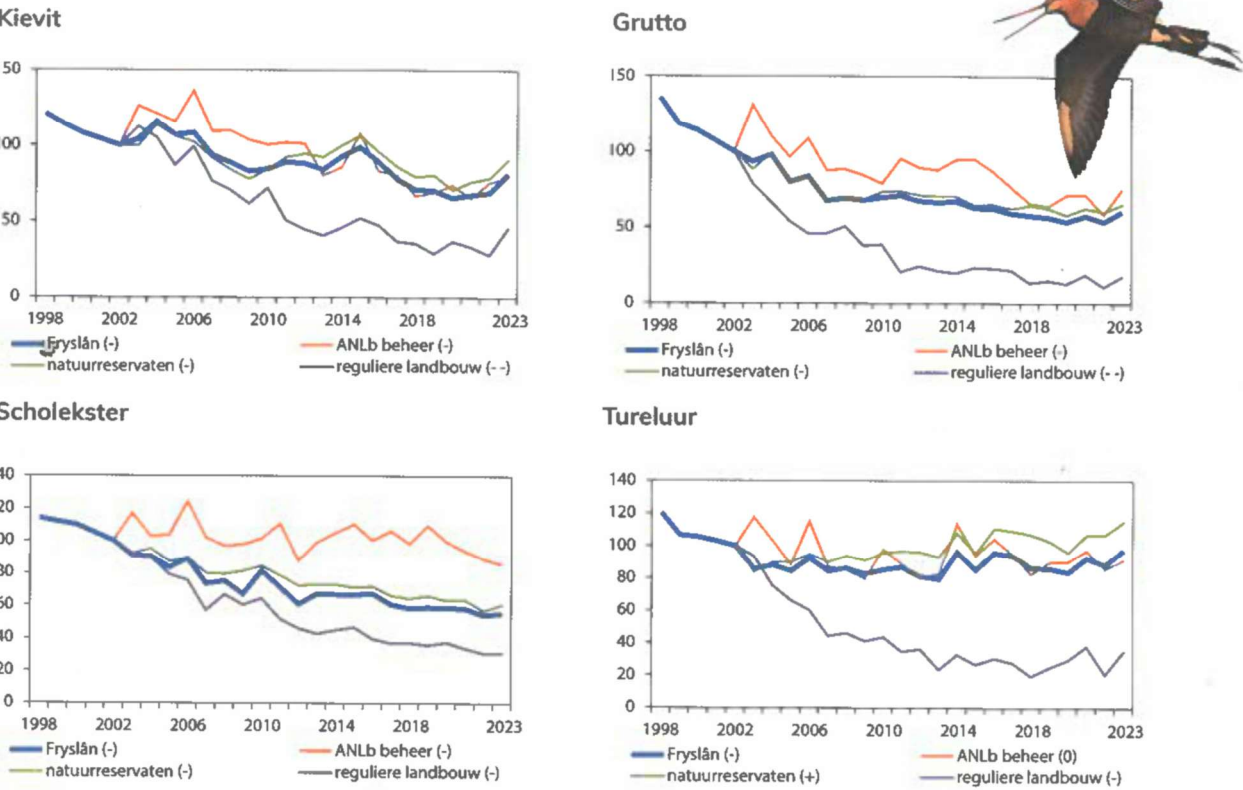
Getelde hectares per categorie (circa)

Bij de TBO's is voor de hectares uitgegaan van getelde terreinen met een geschikte leefomgeving voor minimaal één van de vier hoofdsoorten. De getelde vogels uit de andere terreinen van de TBO's zijn wel meegenomen in de aantallen vogels hierboven.

Totaal	143690
ANLb	21000
overig*	110000
TBO's	12690
It Fryske Gea	6400
Natuurmonumenten	790
Staatsbosbeheer	5400

FIGUUR 3: TRENDLIJN VAN 1998/2002 TOT EN MET 2023

De indexgrafieken van de vier hoofdsoorten, berekend voor de provincie Fryslân als geheel sinds 1998 en voor drie beheercategorieën ANLb beheer, natuureservaten en reguliere landbouw sinds 2002. Het jaar 2002 is overal op 100% gesteld. Ook de met een symbool aangegeven trend heeft bij geheel Fryslân betrekking op de periode sinds 1998, en voor de beheercategorieën sinds 2002. (bron Sovon en CBS).

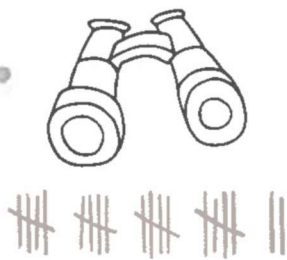

In de tabel staat aangegeven wat de trendclassificatie is voor geheel Fryslân en per beheercategorie over de gehele periode (vanaf 1998 of 2002) en voor de laatste 10 jaar (vanaf 2012).

	Fryslân		ANLb		Natuur		Reguliere landbouw	
	vanaf 1998	laatste 10 jaar	vanaf 2002	laatste 10 jaar	vanaf 2002	laatste 10 jaar	vanaf 2002	laatste 10 jaar
kievit	-	-	-	-	-	-	--	-
grutto	-	-	-	-	-	-	-	-
scholekster	-	-	-	0	-	-	--	-
tureluur	-	+	0	0	+	+	-	0

Trendclassificatie:
++ = sterke toename, + = matige toename, 0 = stabiel, - = matige afname, -- = sterke afname.

Gerekend over de hele provincie Fryslân nemen alle vier soorten in een matig tempo af sinds 1998. In de laatste tien jaren is er hetzelfde beeld, behalve voor de tureluur die een matige toename vertoont. Binnen de beheercategorieën ANLb beheer en natuureservaten is er zowel sinds 2002 als over de laatste tien jaren ook een matige jaarlijkse afname voor de scholekster, kievit en grutto. Positief is dat de scholekster in de laatste tien jaren stabiel blijft in gebieden met ANLb beheer. De tureluur is ook hier een uitzondering, welke sinds 2002 en in de laatste tien jaren stabiel is gebleven binnen ANLb beheer en over beide periodes een matige toename laat zien in de reservaten. In gebieden zonder beheer of natuur (regulier landbouw) is de trend het meest negatief, met sinds 2002 een sterke afname bij de kievit en grutto, en een matige afname bij de tureluur. Gerekend over de laatste tien jaren is het beeld iets positiever voor de kievit en grutto (sterke afname naar matige afname) en een stabiele trend bij de tureluur.

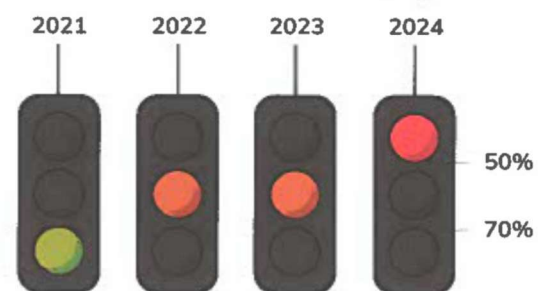

hoe is er geteld?

Er is gebruik gemaakt van cijfers die zijn aangeleverd door vrijwilligers en medewerkers van de BFVW, de terreinbeherende organisaties (TBO's) en Sovon. De BFVW werkt volgens de 'Fryske Combimethode' waarbij de nadruk ligt op het vinden en beschermen van nesten. Is een nest onvindbaar of mag een gebied niet betreden worden dan worden broedparen ingevoerd. Aanvullend worden alarmtellingen uitgevoerd. De nazorgers gaan hiervoor in de loop van het broedseizoen meerdere keren de gebieden door. De TBO's gebruiken de methode van het Broedvogel Monitoring Project (BMP-tellingen) van Sovon.

Hierbij worden in meerdere rondes broedparen geteld en in kaart gebracht. Ook hier is extra aandacht voor de alarmtellingen. De aantallen in dit jaarbericht staan voor het totaal aan getelde nesten en broedparen.

Zie voor achtergrondinformatie over de telmethodes het blokje 'verantwoording cijfers' op pagina 7 van dit jaarbericht.

broedsucces grutto

Dit jaar kleurt het broedsucces van de grutto rood. Om het broedsucces vast te stellen, is er tijdens drie telrondes geteld hoeveel ouderparen alarmeren. De uitkomst van het aantal alarmerende ouderparen gedeeld door het aantal nesten en broedparen, wordt het Bruto Territoriaal Succes (BTS) genoemd. Om de gruttopopulatie in stand te houden, is er minimaal een BTS van 70% nodig. Dat wil zeggen dat 70% van de ouderparen nog minimaal één levend kuiken heeft tijdens de telling. **Dit jaar is de kuikenoverleving ronduit slecht te noemen, met een gemiddeld BTS in Fryslân tussen de 40 en 50%.**

